Ks 2015/1245:80

Kyrkohandboken

Från: Solveig Ininbergs
Skickat: den 10 maj 2016 18:11
Till: Kyrkohandboken
Ämne: Fwd: Remissvar Kyrkohandbok
Bifogade filer: image001.png; ATT00001.htm; Remissvar på förslag Kyrkohandbok.pdf; ATT00002.htm

Skickat från min iPhone

Vidarebefordrat brev:

Från: Gunilla Riddersporre <gunilla.riddersporre@svenskakyrkan.se>
Datum: 10 maj 2016 16:03:14 CEST
Till: Solveig Ininbergs <solveig.ininbergs@svenskakyrkan.se>
Ämne: Remissvar Kyrkohandbok

Enligt uppdrag från vår kyrkoherde Henrik Rydberg översändes Västanfors Västervåla församlings remissvar på förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del 1.

Med vänlig hälsning
Gunilla Riddersporre
Sekreterare
Svenska Kyrkan i Fagersta
Box 2012
737 02 Fagersta
Tfn 0223-434 03

Remissvar på förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I

Närvaro, Fantasi och Pastoral lyhördhet

Närvaro, Fantasi och Pastoral lyhördhet – dessa tre ord är nyckelord för oss som arbetar med gudstjänster i Västanfors Västervåla församling och därför är vi glada att hitta just de orden i kommentarsmaterialet.

Den lokala *förankringen* är en förutsättning för att kunna möta de andliga behov som finns i församlingen. För oss är Närvaro, Fantasi och Pastoral lyhördhet tre ledord när vi i gudstjänsten ska försöka gestalta kristen tro idag.

Vid fastställande av en gemensam kyrkohandbok är den viktigaste målsättningen, enligt oss, att betona och försvara den lokala förankringen i församlingen. Det är viktigare än att söka efter en gemensam igenkänningsfaktor för alla gudstjänster i Svenska kyrkan. Det är i den lokala församlingen som den kristna moderna myllan har sina rötter och det är utifrån det arbetet gudstjänsten bör utgå ifrån.
Den myllan är viktig att värna, utveckla och vara stolt över!

Vi tackar för kyrkohandbokens många olika förslag till att utforma gudstjänsten. Det kommer att berika vår mylla.

Med vänlig hälsning

Henrik Rydberg, kyrkoherde
Västanfors Västervåla församling

Västanfors Västervåla församling
Box 2012, 737 02 FAGERSTA
0223-434 00, Fax 0223-434 67
www.svenskakyrkan.se/vastanfors

Svenska kyrkan
VÄSTANFORS VÄSTERVÅLA

Ks 2015/1245:81

Kyrkohandboken

Från: Caroline Dahl
Skickat: den 10 maj 2016 07:40
Till: Kyrkohandboken
Ämne: Remissvar
Bifogade filer: Remissvar kyrkohandbok skriving t kyrkohandbokprojekt.pdf

Med vänlig hälsning

Cerny Ericson
Kyrkoherde

Svenska kyrkan Eslöv
Mobil: 0721-54 10 41
Tel växel: 0413- 34 70 00
Utvägen 9, 241 31 Eslöv
www.svenskakyrkan.se/eslov

genom

Caroline Dahl
Förvaltningsassistent

Svenska kyrkan Eslöv
Telefonnr växel; 0413-347000
Telefonnr direkt; 0721-541042

Svenska kyrkan
ESLÖV

Svenska Kyrkan Eslöv 2016-05-09

Angående remissvar på förslaget till ny kyrkohanbok

Eslövs Pastorat, Svenska Kyrkan Eslöv, har inbjudits att lämna remissvar på förslaget till ny kyrkohandbok. Vi har inte tidigare varit delaktiga i remissarbetet och har inte använt förslaget på prov. Kyrkorådet har gett församlingsråden i uppdrag att sätta sig in i materialet och avge svar, likaså har man begärt att musiker och präster ska ta ställning till förslaget. Musikerna, prästkollegiet och ett av tre församlingsråd har avgett skriftliga synpunkter. De övriga två församlingsråden har försökt sätta sig in i materialet men avstått från att svara och hänvisar till musikernas och prästernas yttranden.

Kyrkorådet har tagit del av de skriftliga yttrandena men de förtroendevalda finner i likhet med församlingsråden att det är svårt att sätta sig in i materialet och bilda sig en så välgrundad uppfattning att man kan besvara frågorna och avge ett samlat yttrande. Kyrkorådet beslutade att kyrkoherden tillsammans med ordföranden skulle avge svar i enlighet med de inkomna synpunkterna. Presidiet finner det svårt att besvara alla frågorna i enkäten utan att subjektivt behöva värdera de olika yttrandena.

Kyrkoherden har i telefonsamtal med Ingegerd Sjölin ingegerd.sjolin@svenskakyrkan.se fått besked att det är viktigare att så många synpunkter som möjligt kommer fram än att formulärets frågor strikt besvaras. Vi har således fått klartecken att skicka in de skiftliga synpunkterna från musiker, präster och församlingsråd separat. Även kyrkoråders ordförande har i ett sent skede försökt sätta sig in i materialet och även hans synpunkter bifogas.

Gemensamt för yttrandena är att man vid tillfällen då det är särskilt lämpligt vill kunna använda ”Fader vår” i stället för” Vår Fader” och att vid gudstjänster med många barn i stället kunna använda ”Gud som haver..”

Vi har ingen större användning för handbok på minoritetsspråk i vår nuvarande verksamhet men förutsätter att den översätts till dessa, teckenspråk och de större Europeiska språken.

Allmänt sett antar vi att förslaget ger oss möjlighet att fira gudstjänst ungefär så som vi gör idag och samtidigt erbjuder möjligheter till förnyelse, bredd och variation.

Kyrkorådets ordförande
Nils Frank

Kyrkoherde
Cerny Ericson

Svenska kyrkan Eslöv
POSTADRESS: Utvägen 9, 241 31 Eslöv
TELEFON: 0413-34 70 00 E-POST: eslov.pastorat@svenskakyrkan.se
WEBBPLATS: www.svenskakyrkan.se/eslov

Svenska kyrkan
ESLÖV

Eslöv 7 april 2016

Underlag till Kyrkorådet från Prästkollegiet Svenska kyrkan Eslöv gällande "Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del 1", Svenska kyrkans utredningar 2016:1

Handboken hanterar gudstjänsterna utifrån ett nytt koncept. Alla typer av gudstjänster delas in i mässa/ högmässa eller gudstjänst och i huvudgudstjänst eller inte huvudgudstjänst. De olika typerna av gudstjänster är borta, likaså det förvirrande begreppet högmässogudstjänst från 1986-års handbok. Därför innehåller Handboken också en mängd olika förslag för att den lokala församlingen skall kunna konstruera sin gudstjänst eller mässa. I början av Handboken finns listor på vad högmässa, mässa och gudstjänst, beroende på om de är huvudgudstjänst eller ej, skall innehålla med en stor del fakultativa (valfria) moment. Exempelvis är Dagens bön ett fast moment för att markera kyrkoåret. En nyhet är också brödtexten som inleder varje del, med en teologisk och beskrivande text, vilken ger anvisningar till gudstjänst och förrättning.

Kollegiet finner att mycket av tidigare kritik har åtgärdats och ställer sig därmed positivt till förslaget, som öppnar upp för möjligheter med olika inledningsord, böner, med mera för olika tillfällen, från olika traditioner och med anknytning till kyrkoåret. Vissa ord såsom "livgiverskan" och "brustenhet", samt upprepningar är till stor del borttagna och ersatta med teologiskt mer välgrundade och mindre tidsbundna ord. Vidare lyfter kollegiet fram det inklusiva språket, där en bra balans valts mellan bibehållandet av tradition och inklusiviteten. Det finns långa och korta böner och böner med ett enkelt språk, men mycket teologi bakom samt länge teologiskt djupare böner, med andra ord en bredd och variation, som kan användas för vitt skilda typer av gudstjänster. Speciellt lyfter kollegiet fram att språket har ändrat karaktär från ett officiellt myndighetsspråk där präster bad för "kung, regering och riksdag" till ett språk som har en stor närhet och direkthet, se exempelvis begravningsbön 9:

Gud, vi saknar NN så mycket.
Nu är det tomt och sorgligt.
Varför kunde inte NN Få leva?
Din kärlek är starkare än allt,
Till och med starkare än döden.
Därför ber vi dig att ta hand om NN.
I Jesu namn. Amen

(Handboken 2016, s. 224)

Vid genomgången framhölls vikten av att kunna använda gamla Fader vår vid begravningar och gudstjänster vid äldreboenden, vilket borde tilläggas i remissvaret. Likaså önskas "Gud som haver" kunna användas istället för Herrens bön vid gudstjänster med många barn.

Kollegiet tittade också på förrättningarna och hur de skulle kunna fungera och fann att ändringar gjorts utifrån tidigare kritik. I Handboken slås fast att tal alltid ingår men har friare placering samt att två psalmer ingår, även de med friare placering. Andra förändringar är att dopet numera inleds med namnfrågan och påminner i stort om 1986-års Handbok. Konfirmationen har fått tillbaka frågan till konfirmanderna, nu som ett fakultativt moment, med frågan " Vill ni konfirmeras (och leva i Kristi världsvida kyrka)? Tidigare fanns frågan efter Trosbekännelsen och hade karaktären bekännelsefråga. Nu är frågan öppnare och syftar till viljan att fortsätta vandra på dopets väg. Dopet och doppåminnelse finns också med i ritualen för konfirmationen om man så önskar. Vigseln har ändrat karaktär från "till samhället bestånd" till "Kärleken är en gåva från Gud", vilket genomsyrar inledningsord och böner. I övrigt påminner ordningen mycket om 1986-års handbok. Bikten är sig lik. Begravningen har samma ordning som tidigare, men med fler val av böner, där det nya språket syns mycket tydligt i närhet och direkthet.

Vidare ställer sig kollegiet positiv till att ordning för "dop i krissituation" och "begravningsgudstjänst av dödfött barn eller barn som dött i späd ålder" finns med i Handboken.

Kollegiet förrutätter att Handboken kommer att översättas till de större språken: Engelska, Tyska, Franska Spanska och Italienska.

Kollegiet finner att remissens frågor går att svara "i hög grad" och "bra" vad gäller frågor på Handbokens skrivna delar. Musiken kommer musikerna att svara på.

Nedtecknat av,

Cecilia Rangvin, komminister Svenska kyrkan Eslöv.

Svenska kyrkan
ESLÖV

Församlingsråd protokoll
2016-04-05 Bilaga 1

Marieholm 2016-04-05

Remissvar till Kyrkorådet Eslövs pastorat gällande "Förslag till Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del 1", Svenska kyrkans utredningar 2016:1

Församlingsrådet i Marieholms församling ställer sig positiv till förslaget. Intentionen med ett inklusivt språk, delaktighet för stora och små, möjlighet för lokala traditioner och glädje uppfylls väl. Tillika uttrycker Handboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära väl samt ger uttryck för den teologiska mångfald som finns inom kyrkan. Vidare är språket vardagligt och nära, vilket ger uttryck för relation och närhet. Slutligen finner Församlingsrådet att de inledande brödtexterna underlättar och hjälper förståelsen kring olika gudstjänster och förrättningar.

Församlingsrådet menar att de flesta frågor i frågeformuläret går att besvara "I hög grad" och "bra".

Församlingsrådet stannar dock upp vid några frågor som motiveras: Fråga 10 om Dagens bön. Församlingsrådet anser kopplingen till kyrkoåret viktig. Fråga 12 om andra läsningar än ur Bibeln, vilket ger möjlighet att läsa ur Barnens Bibel vid gudstjänst eller mässa med många barn. Detsamma gäller vid fråga 13 om trinitarisk psalm.

När det kommer till musiken väljer Församlingsrådet att lyfta fram gudstjänstmusik D och E som de serier som bäst speglar församlingen. I övrigt avstår Församlingrådet att kommentera musiken.

Svenska kyrkan
ESLÖV

Gällande fråga 38, behövs dop- och vigselritual på engelska, tyska, franska, italienska och spanska.

När det gäller fråga 70 ser Församlingsrådet att det är önskvärt med enklare regelverk.

Förändringen av benämning i fråga 71 från "gemensam" till "allmänna" guds-tjänsten, öppnar upp för en inkluderande syn, öppen för alla, och korresponderar till trosbekännelsens "allmännelig kyrka", där gemensam kan ses lite snävt som "för de som redan går i kyrkan".

Slutligen har Församlingsrådet några kommentarer kring fråga 75:

1. Vid huvudgudstjänst/ mässa med många barn önskar församlingen möjlighet att byta ut Herrens bön mot "Gud som haver" av pastorala skäl och med hänvisning till barnperspektivet.
2. Vid vigsel och dop samtidigt (se sidan 195 i Handboksförslaget) önskas tydlighet och att förslaget borde vändas med dop först och vigsel därefter. Många gånger önskas en överraskningsvigsel av olika skäl. Att då fira dopet efter vigseln blir problematiskt, men om dopet kommer först får barnet och dopet stå i centrum först och vigseln med förvåning och tumult, förtar inte dopet. Teologiskt anser Församlingsrådet att det är viktigt att dopet får stå i centrum.
3. Församlingsrådet önskar av pastorala skäl, möjlighet att kunna använda gamla "Fader Vår" vid begravning.

genom Cecilia Rangvin

dag som ovan

Svenska kyrkan
ESLÖV

Kommentarer kring handboksförslaget från musikerteamet Svenska kyrkan Eslöv

Vår bedömning av Gudstjänstmusik A
Teamet var eniga om att serie A i sin helhet är: bra.
Vi har inga synpunkter på musiken.

Vår bedömning av Gudstjänstmusik B
Teamets samlade bedömning av serie B är: varken dålig eller bra.
Vi anser att förslagen till prefationer har alltför många felbetonade ord. Det blir svårare att tyda både för utövande liturg och mottagande församling. Övriga mässdelar tycker vi varken är bra eller dåliga.

Vår bedömning av Gudstjänstmusik C
Teamets samlade bedömning av serie C är: varken dålig eller bra.
Våra synpunkter på serie C är att den liksom serie B brister i prefationernas utformning. Dock anser vi att serie C är något bättre än serie B. Övriga mässdelar anser vi vara funktionella och vi tror att det kan vara ett användbart material.

Vår bedömning av Gudstjänstmusik D
Teamets bedömning av serie D: Ganska bra
Teamet ställer sig allmänt positiva till serie D. Vi tycker att serien har en tydlig karaktär. Serie D anser vi som mycket användbart material vid våra familjemässor/gudstjänster. Särskilt tyckte vi att Kyriet var fint och väl utformat. Därtill var vi även mycket positiva till de två förslagen till Agnus Dei. Gloria är i sin bearbetade form inte lika bra. Det känns "rumphugget". Däremot tyckte vi att satsen har bearbetats till det bättre. Prefationerna har samma nämnda problem som ovan med textunderläggningen. Den behöver förbättras.

Vår bedömning av Gudstjänstmusik E
Teamets samlade bedömning av serie E: varken dålig eller bra
I sin helhet anser vi att serie E är lite tråkigare material. En hel del material finns redan tillgängligt och används redan, som till exempel "Du är helig, du är hel". Dessa delar tycker vi är bra och väl utformade. Övriga mässdelar anser vi att är helt ok, men inte särskilt intressanta i längden.

Vår bedömning av Övriga sjungna moment
Teamets samlade bedömning av Övriga sjungna moment i gudstjänsten: Bra
Vi anser att dessa moment är väl utformade och användbara. Enda synpunkten är Halleluja 2 som vi inte anser har en så funktionell harmonisering.

Vår bedömning av musiken vid de kyrkliga handlingarna: ganska bra

Vår bedömning av sjungna moment i de kyrkliga handlingarna: bra

Kommentarer till de kyrkliga handlingarna:
De nya förslagen till förbön vid dop och vigsel tyckte vi att var fina och funktionella. De små justeringarna i de redan antagna förbönerna ansåg vi vara till det bättre.
Begravningsbön 1 anser vi har alltför många brister för att vi skulle kunna bruka. Detta gäller det textliga såväl som det musikaliska.
I Begravningsbön 2 anser vi att justeringarna av texten försämrat förbönen. Helt eniga i teamet anser vi att texten fortfarande är bättre som den är utformad i kyrkohandboken idag.

Eslöv den 7 april 2016/
Anteckningar av Sofia Östling

Svenska kyrkan Eslöv
POSTADRESS: Utvägen 9, 241 31 Eslöv
TELEFON: 0413-34 70 00 E-POST: eslov.pastorat@svenskakyrkan.se
WEBBPLATS: www.svenskakyrkan.se/eslov

Svenska kyrkan
ESLÖV

Förslaget till ny kyrkohandbok

Några reflektioner jag gjort när jag försökt att översiktligt ta del av remissmaterialet för att kunna hantera det i kyrkorådet:

Det kräver ganska mycket tid och ansträngning att sätta sig in i förslaget, för att förstå andringarna måste man hela tiden jämföra olika moment med nuvarande ordning. Första intrycket är att i stort sett samma gudstjänstordning upprepas olika detaljerat. En uppställning i matris- eller tabellform med de olika gudstjänstformerna t ex med färgkodning för vilka moment som är obligatoriska resp fakultativa vid huvudgudstjänst rep ej huvudgudstjänst hade kunnat ge en bättre överblick. Det är ganska tröttande att bläddra mellan de olika alternativen och jämföra kursiv resp rak text. Likaså är det svårt att bilda sig en uppfattning om musiken utifrån ett tryckt material. Inspelat material t ex tillgängligt via nätet. Hade kunnat vara ett användbart komplement i remissarbetet.

För gudstjänster med nattvard finns två alternativ högmässa och mässa med fler resp färre fasta moment. För gudstjänster utan nattvard anges bara varianten med färre fasta moment. Därmed har man" tagit bort" ordningen för högmässogudstjänst, som längre tillbaks hette högmässa utan nattvard, själva ryggraden i det traditionella gudstjänstlivet. Naturligvis går det att bygga en sådan ordning själv genom att inte välja bort fakultativa moment och lägga till alternativa moment. Dock kräver det mera arbeta att lägga till än att dra ifrån. Därför tycker jag att man borde ha en ordning med fler fasta moment även utan nattvard. Att så inte är fallet beror kanske till på att benämningen högmässogudstjänst är språkligt ganska klumpig. Att som i förslaget ha en ordning som bara heter gudstjänst kan dock verka förvirrande, även högmässa och mässa är väl gudstjänster.

Att ha ordningar med få fasta moment är värdefullt för att kunna anpassa och förenkla gudstjänsterna särskilt när de inte är huvudgudstjänst. Att bara stryka traditionella moment leder dock inte till förnyelse utan man måste aktivt arbeta med vad som ska läggas till t ex utifrån olika teman. På så sätt laggs ett stort ansvar förnyelse och utveckling på församlingarna.

I kommentarsdelen förs ett resonemang runt bön om förlåtelse 8. Den används sällan men för dem som önskar använda den har den ett särskilt värde och den har funnits med i en obruten följd av kyrkohandböcker sedan reformationen därför är det bra att den får finnas kvar, det finns ju gott o andra alternativ. Språkliga bearbetningar håller sällan samma kvalitet som äldre beprövade formuleringar därför är det bra att språket i denna bön liksom i trosbekännelserna lämnats orört. Att man även i fortsättningen kan använda den äldre varianten av Herrens bön när man finner det lämpligt tycker jag är viktigt. Samtidigt skjuter man utmaningen att formulera bön och bekännelse för vår tid framför sig. Att benämna kyrie för kristusrop tycker jag är märkligt och tillför inget. Däremot tycker jag at begreppet "Den allmänna Gudstjänsten" låter bättre en "den gemensamma".

Som jag tolkar förslaget kommer det nu att finnas fem olika varianter på gudstjänstmusik i handboken. Musiken har flitigt granskats och debatterats i media närmast på ett sätt som man tolkat remissen som en tävling mellan de olika musikstilarna. För mig är kontinuitet och igenkänning viktigt och att kulturarvet i vår traditionella kyrkomusik finns kvar och förvaltas. Detta sker så vitt jag förstår

Svenska kyrkan Eslöv
POSTADRESS: Utvägen 9, 241 31 Eslöv
TELEFON: 0413-34 70 00 E-POST: eslov.pastorat@svenskakyrkan.se
WEBBPLATS: www.svenskakyrkan.se/eslov

i kyrkomusik A. Att det sedan erbjuds varierad möjlighet att använda annan musik kan jag inte se något fel i. Tvärtom ges ju goda möjligheter att anpassa och utveckla gudstjänsterna lokalt. Om musiken i serie B, C, D och E uppfyller kraven på kvalitet och användbarhet kommer ju framtiden att utvisa. Det som inte fungerar blir ju inte använt och då är ingen skada skedd. Kanske kan man då genom tillägg få möjlighet att prova annan musik.

Även om jag i stort bara hastigt tittat på kyrkohandboksförslaget och inte hört hur musiken låter gissar jag att det ger församlingar möjlighet att både fira traditionell gudstjänst och att göra anpassningar till vår tid. Det kräver dock ganska mycket arbete och omsorg att bygga sin egen gudstjänst. I många fall går man kanske en enkel väg och tar någon av de färdiga ordningarna. De enda anpassade gudstjänsterna som anges är julotta, lågfredag och påsknatt. Utan att vara tvingande hade kanske fler exempel på anpassade gudstjänster varit bra.

De kyrkliga handlingarna har jag tyvärr inte orkat titta så mycket på utan jag får förlita mig på prästernas och musikernas omdöme. Vad gäller vigsel har kyrkan en juridisk vigselrätt och där saknar jag möjlighetan att använda nuvarande inledningsord med bl a formuleringen "till samhällets bestånd". Det religiösa kombinerades bättre med det samhälleligt juridiska i de nuvarande inledningsorden. Församlingsrådet lyfter fram önskemål om att kunna ha dopet först då dop och vigsel ingår i samma kombinerade gudstjänst och musikerna har viss kritik mot begravningsbönerna. Själv har jag svårt för nuvarande formulering "Lär oss att dagligen dö från synden" då är både äldre och nyare formulering bättre.

Jag tillhör varken de som jublar mest eller klagar högst över förslaget. För min del hade nuvarande ordning unnat användas en 10-15 år till. Dock blir inte förnyelsearbetet lättare för att man skjuter på det. Nu är ju strategin att man reviderarar en sak i taget nu handboken, evangeliebok och psalmbok kommer vid andra tillfällen. Detta är ju ett sätt att få jämnare arbetsbelastning samtidigt måste de tre böckerna ständigt samverka i gudstjänsten.

Eslöv 8 maj 2016

Nils Frank, ordförande i kyrkorådet

Ks 2015/1245:82

Kyrkohandboken

Från: Katharina Hieke <katharina.hieke@svenskakyrkan.se>
Skickat: den 11 maj 2016 16:57
Till: Kyrkohandboken
Ämne: spontanremiss
Bifogade filer: spontanremiss.doc; ATT00001.htm

Spontanremiss Handboksförslaget 2016

Jag är organist, anställd i Fryksände pastorat, Karlstads stift. Vi har inte i tidigare omgång varit remissförsamling men har nu prövat några delar ur nya handboksförslaget och svarat på remissformuläret på nätet.

Jag känner mig generellt stark kritisk till det sättet hur synpunkter från pastorat liknande vårt förväntas vaskas fram och samlas in inför nästa steg i handboksarbetet.
För det första var det en väldigt kort testperiod och dessutom bestod nästan hälften av denna tid av fasteperioden där t ex Gloria, Benedicamus, ev Halleluja inte alls används.
För det andra vill jag ifrågasätta att remissinstansen är just pastoratet och inte församlingarna. I de flesta landsbygdspastorat finns det flera församlingar med rätt olika karaktär och traditioner (olika fromhetstraditioner, tätorts- eller glesbygdskaraktär, olika musiktradition mm). Enligt KO 2kap §1 är det församlingens ansvar och uppdrag att fira gudstjänst; församlingen är det lokala pastorala området. Om man då efterlyser synpunkter som berör handboksförslagets möjligheter att fungera som grund och arbetsredskap för gudstjänstfirandet så borde rimligen församlingsråden svara och inte kyrkorådet. Jag ställde just denna fråga när stiftsmedarbetare introducerade handboksförslaget och fick veta att det handlade om att man inte ville ha in "så många" remissvar. Jag påstår att man här missar fr a de små församlingarnas röster.
För det tredje verkar det i remissformuläret på nätet knappt finnas några möjligheter att resonemang kan utvecklas. Frågor av den karaktären "bjuder förslaget tillräckligt många alternativ så att ni kan gestalta gudstjänsten som ni vill/brukar" leder tanken mest till ett gigantiskt smörgåsbord och inte till diskussionen om kvalité och stringens. Med tanken på hur själva prövandet har gått till, där det till de flesta momenten utan större entusiasm konstateras med en axelryckning "ja det går nog bra", så verkar remissformuläret mest finnas till för att man inte kan svara på annat sätt än vad som går att tolka som "brett stöd". Nu ska kyrkohandboken inte bara vara ett arbetsredskap utan framför allt ett dokument av bekännelsekaraktär och då är det inte i första hand ett "smörgåsbord" av alternativ, så stort som möjligt, som ska tas fram.

Jag väljer här att formulera en "spontanremiss", där jag enbart koncentrerar mig på musikdelen och vill formulera och utveckla det jag känner mig mest kritiskt emot.

1. Urval av musiken

Det går inte att förstå på vilket sätt Gudstjänstmusik B-E är mer lämpade att ingå i ett dokument av bekännelsekaraktär, än många andra svenska mässor som skrivits under de senaste decennierna. Med lätthet går det att hitta en större mängd svensk mässmusik som håller högre musikalisk kvalité, återspeglar bättre den musikaliska mångfalden, är lättare att använda än dem som ingår i handboksförslaget.
Vi har testat musik B och C i gudstjänsterna (och jag har sett genom A, D och E) och konstaterar att musiken i o f s fungerar hjälpligt men inte har en förväntad hållbarhet på mer än i bästa fall något år. Jag ser ingen anledning att gudstjänstmusik B, C, D, E över huvud taget ska finnas med i handboken. Däremot skulle de kunna finnas i ett tillägg som exempel på mässmusik som kan användas jämte andra tonsättningar. Sådana tillägg kan ges ut med jämna mellanrum och med betydligt kortare förberedelsetid än handboken.
Jag förordar att att handboken bara innehåller musik motsv Gudstjänstmusik A, Kyrkans tradition, och att musik i övrigt fritt kan sättas till Kyrkans texter eller väljas bland det som finns skrivet med dessa texter.
Angående texterna i mässmusiken så är jag mycket kritisk till en del texter t ex i serie D och E. Det

ligger en poäng i att Svenska kyrkans mässmusik håller sig till Kyrkans traditioner och sjunger t ex Gloria, Helig mm med samma ord som Kyrkan i världen och som, enl t ex Uppenbarelseboken, i Himmelen. Istället får vi här ett förslag att sjunga något som närmast liknas vid att sjunga "en sång om Gloria" istället för att sjunga "Gloria" (kommentar om musik D). Om en språklig revision behövs för att man uppfattar orden som "svåra" så ska den nog föregås av djupare teologisk reflexion än vad som har varit fallet här.

2. Tekniska synpunkter

Musikdelen är svåranvänd. Genomgående är texten alldeles för liten (gäller även huvuddelen samt webverktyget).
Numreringarna ("O Guds Lamm 1:A3", "Lovsången 6: Gloria B1" m m) är fullständigt obegripliga och förvirrande.
Lovsägelsen och prefationen: Feltryck: Lovsägelsens inledning har undertiteln "Advent" - men den är ju inte kyrkoårsbunden!
Det är väldigt otympligt att skriva ut alla dubbla inledningar och avslutningar tillsammans med varje prefation, det blir svårt att hitta och bläddra om boken ska användas praktiskt. Det skulle ju räcka att trycka inledningarna i anslutning till "Lovsägelsens inledning" och avslutningarna strax före Helig, möjligen med undantag för påskens avslutning. Sidhuvud eller sidfot måste på vartenda uppslag finnas med info om vilken av kyrkoårets prefationer det är – boken är till för att användas och om man råkar tappar bort ett gem och slår upp boken någonstans i mitten så måste man kunna orientera sig ögonblickligen. Mellan vissa mässatser spelar man "attacka" och där behövs en bok som är lätt att bläddra i (bra med ringpärm!) och har "snören" el dyl.
Satserna är torftiga och fungerar inte bra vare sig man spelar orgel eller piano. Har man analyserad behovet av olika slags komp? Dels är vissa delar av musiken helt uppenbart bättre lämpade för antingen orgel eller piano och det borde satserna ta hänsyn till. Dels är det ibland så att man ändå av olika skäl kompar på ett annat instrument och även det borde underlättas. Inte minst finns det en del att säga om de utskrivna ackordbeteckningarna, se nedan om gudstjänstmusik A.
Jag föreslår att musikdelen alltså ackompanjemangsutgåvan ska finnas i två varianter, en med fungerande och välklingande orgelsatser och en för piano, gitarr ev kompgrupp med möjlighet för kraftigt förenklat komp. Man borde även kunna ta vara på den mångfald av olika satser med diskantstämmor, högtidliga harmoniseringar, blåsarsatser mm som finns hos kyrkomusikerna genom en lämplig webbportal el dyl.

3. Gudstjänstmusik A

Allt det jag skrev ovan om tekniska synpunkter gäller även här.
Helhetsintrycket är spretigt, inte helt genomarbetat. Saknar en tydlig satsteknisk skillnad mellan gregorianska melodier (eller i "gregoriansk stil") och andra.
Ibland står sångens melodi på separat notsystem (vilket jag tycker är att föredra), ibland inte, utan synlig logik.
Ofta är kompsatser trestämmiga med enstaka fyrstämmiga inpass (t ex Kristusrop 3: A3, församlingens del eller Kristusrop 2:A2), varför?
Optisk och sakligt förvirrande att blanda noter med skaft och notation av recitationstoner (som inom prästpartierna i Kristusrop 1:A2). Efter alla diskussioner om just skaftförsedda/skaftlösa noter hade jag förväntat mig ett mer helhetligt och övertygande resultat. Varför t ex finns skaft på noter till medeltida Gloriamelodier?
Varför inget komp till Lovsången4: Laudamus A6 ??
Varför ska inte församlingen kunna sjunga med i hela Lovsången1: Laudamus A3??

Ytterst irriterande och musikaliskt förvirrande är "gitarrharmoniseringen" på de flesta partier. (Däremot skulle ackord kunna hjälpa att kompa och hålla ihop församlingen på t ex Lovsången 2:Laudamus A4 men saknas där helt och hållet.) De gregorianska melodier bygger på ett linjärt tänkande och inte på västerländsk funktionsbetonad harmonik. Just funktionsharmoniken verkar dock spöka en del, t ex i prefationens inledning, andra fras, Gm-C7/G-F (istället för Gm - Gm6 – F). Ackordbeteckningarna sänder helt fel signaler och bidrar optiskt till ett plottrigt intryck (som f ö även en del notskaft...)
Efter allt jag hört så finns ackordbeteckningarna för att underlätta för kantorerna som har svårt för notläsningen eller inte har adekvat utbildning på orgel och piano. I så fall kan man inte ta för givet att just dessa har någon djupare stilistisk kunskap om gregoriansk musik heller. Den givna harmoniseringen, om den spelas som "ackordspel", kommer då förstöra melodierna fullständigt. Dels lämpar sig vissa melodier helt enkelt inte för ackordiskt komp och dels är den givna harmoniseringen genomgående alldeles för tät och massiv vid ställen som egentligen bara är melodiska genomgångar. Därmed är inte sagt att man med rätt kunskap och färdighet kan få den att klinga snyggt ändå men den kantor som egentligen har behov av förenkling kommer inte kunna göra melodierna rättvisa på det sättet heller.
Ett råd och en strategi för förenkling är istället att spela dessa melodier helt unisont eller lägga mycket få borduntoner och byta ackord mycket sällan. Att skriva ut ackordbeteckningar på nästan varenda meloditon kommer bara förvärra alla svårigheter (skräckexempel är i princip alla Helig och O Guds Lamm).
Orgelsatsen och harmoniseringen på Trishagion i Kristusrop 3:A3 m fl är groteskt överarbetat.
Om man kan förutse organistiska svårigheter som t ex de unisona delar i Lovprisningarna 1: A1 och A3 (svårt att spela med pedal) då kanske man kan markera i den fyrstämmiga satsen att det går bra att spela manualiter (skaften uppåt, paus för understämman).
Märklig behandlig av fraseringstecken. T ex Kristusrop 3:A5, församlingsdel, efter sista "Herre" - varför inte notera med åttondelar även i kompstämmorna före avfraseringen? Det hjälper församlingen mycket om organisten lyfter alla stämmor. Om det finns annan tanke så borde den i alla fall genomföras konsekvent i samma stycke.
Kristusrop 3:A6, församlingsdel: varför ändra melismerna ("förbar---ma") gentemot gällande psalmbok? Vilken församling vill lära om? Dessutom bjuder kompet in till att sjunga på det gamla viset; ska det vara en lång melism då kanske kompstämmorna skulle vilat?

4. Gudstjänstmusik B

Denna serie har jag jobbat med under ett antal veckor och vill ge några synpunkter. Först och främst gäller dock det jag skrev under 1.Urval.
Musiken känns i början ganska fräsch och det har gått bra för några präster att lära sig (med hjälp av inspelningar och idel övning). Vi började prövoperioden under Fastan och där passar musikens grundstämning. Jag är personligen mycket glad över att Benedicamus och avslutande Amen hör ihop, med "upptakten" för Välsignelsen på dominanten.
Saknar prefation för Kristi Himmelsfärds dag.
Under påsktiden kändes de talrika förminskade intervallerna och hela musikens framtoning som alldeles för "deppiga" och lågmälda.
Kompsatsen fungerar inte alls bra på orgeln. Den är inte konsekvent noterad, byter antal stämmor ofta och bjuder, rent optiskt, inte in till triospel. I varje "skarv" mellen komp till präst (försångare) och församling vill man normalt byta manual eller antal stämmor. Det är otympligt med genomgångstoner som finns i basstämman regelbundet vid dessa ställen (t ex i Laudamus). Det går bra att göra detta på piano (men satsen ser i övrigt inte särskilt "pianistisk" ut) men är inte lätt att göra snyggt på orgel (särskilt mindre instrument).
Prefationernas avslutning "...prisa ditt namn och tillbedjande sjunga" - svårt med den avvikande

melismen på "prisa". Detta melodiska motiv har prästen sjungit ett antal gånger förut och alltid haft melismen på de första tonerna. Här må det finnas en teologisk finess att vilja framhäva "prisa *ditt* namn" men det verkar vara ytterst förvirrande för prästen. Ändra!

Sammanfattning:

Tag bort musik B-E från handboksförslaget, ge ut som ett tillägg. Se över texterna och kompsatserna. Notera alternativa kompsatser (t ex orgel, piano/kompband, förenklad variant).
Ge även andra förslag på fungerande mässmusik (som tillägg), det finns en uppsjö som har jämförbar kvalité.
Ge teologiskt hållbara alternativ på texterna (t ex för "Mässor för små och stora") för den musiker som kan och vill skriva egen musik.
Öppna en webbportal för att underlätta nätverkandet kyrkomusiker emellan, med möjlighet att lägga in olika komp- och stämsatser till befintligt material, ladda upp egna kompositioner mm.

Se över musik A. Gör konsekventa kompsatser som är anpassade till musikens karaktär. Ta bort samtliga ackordbeteckningarna ur orgelsatsen men framställ en förenklad variant med fungerande komp som bevarar musikens karaktär.
Inventera de praktiska kraven för en bok som fungerar i vardagen och gör en utgåva som underlättar flödet i gudstjänsten.

Torsby, 11 maj 2016

Katharina Hieke

Organist Fryksände pastorat

K S 2015/1245:83

Kyrkohandboken

Från: Boel Hössjer Sundman
Skickat: den 11 maj 2016 18:59
Till: Kyrkohandboken
Ämne: Kyrkohandboken för SvK
Bifogade filer: image001.jpg

-----Ursprungligt meddelande-----
Från: Björn Cedersjö [mailto:bjorn.cedersjo@skr.org]
Skickat: den 11 maj 2016 12:55
Till: Karin Wiborn; Olle Kristenson; Hans Andreasson; Cristina Grenholm
Ämne: Kyrkohandboken för SvK

Hej Hans och Cristina (Christina, jag ber dig skicka vidare till den person som ska ha mailet).

Jag har i uppdrag från SKRs referensgrupp för klimat och hållbar utveckling att framföra till er som jobbar med SvK kyrkohandbok och Equmeniakyrkans handbok:
Låt det ekologiska perspektivet vara synligt och intänkt i de ordningar som föreslås!

Ur minnesanteckningar 18 april:

1. Björn skriver ihop ett brev till Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan om vikten av klimat i framställandet av den nya handboken.

Karin och Olle. Kanske ni även kan framföra detta muntligt när ni möts om saken i morgon i Uppsala.

Varma hälsningar
Björn

Björn Cedersjö
Direktor Ekumenisk diakoni / kyrka-samhälle Sveriges kristna råd, SKR

08-453 68 23 (direkt) 08-453 68 00 (vx)
SMS 0705 696 496
bjorn.cedersjo@skr.org<mailto:bjorn.cedersjo@skr.org>
www.skr.org<http://www.skr.org/>

Postadress:
Box 14038, 167 14 BROMMA
Besöksadress:
Gustavslundsvägen 18, Alviks torg
Hållplats för T-bana, tvärbana och buss: Alvik

[cid:image001.jpg@01CD7BAB.0E9719A0]

Kyrkorna tillsammans

Ks 2015/1245:84

Kyrkohandboken

Från: Bertil Murray
Skickat: den 11 maj 2016 15:37
Till: Kyrkohandboken
Ämne: spontanremiss
Bifogade filer: Spontanremiss angående förslaget till ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan.docx

Spontanremiss insänds enligt bifogad wordfil
m.v.h.
Bertil Murray

Bertil Murray
STIFTSADJUNKT
SAMORDNARE AV STIFTETS INTERNATIONELLA ARBETE
KLOSTERKAPLAN FÖR MARIADÖTTRARNA, VALLBY
UPPSALA STIFT, SVENSKA KYRKAN
TELEFON DIREKT: 018-68 07 05
SMS:0708-24 84 57
E-POST bertil.murray@svenskakyrkan.se
REV, INTERNATIONAL COORDINATOR, MONASTIC CHAPLAIN FOR MARIADÖTTRARNA,
UPPSALA DIOCESE, CHURCH OF SWEDEN

Spontanremiss angående förslaget till ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan.

Insänd av Bertil Murray, präst
Blomgatan 6E
752 31 Uppsala

Angående Herrens bön i översättningen Vår Fader.

Den föreslagna nyöversättningen av Herrens bön har visserligen nu prövats ett antal år. Översättningen följer i de flesta delar NT 81, så även när det gäller bönen:

Och förlåt oss våra skulder liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss.

1971 års översättning har här: *Och förlåt oss våra skulder såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro.*

Jag ser inget att invända mot nyöversättningen när det gäller förändringen av presensformen *förlåta* till perfektformen *har förlåtit*.

Däremot har jag svårt att förstå att nyöversättningen sedan behåller presens *dem som står i skuld till oss.*

Nyöversättningen implicerar att de som vi redan förlåtit fortfarande står i skuld till oss. Detta kan väl ändå inte vara i förening med kyrkans tro och lära. Om vi har förlåtit en människa är väl skulden utplånad? Detta gäller i relationen till Gud: Förlåt oss våra skulder – detta innebär väl att skulden plånas ut? Gäller inte detsamma i mellanmänskliga relationer? Eller är det så som bönen tycks säga i befintlig version: Att skulden förlåtes men att den ändå står kvar?

Jag är rädd att formuleringen är ett förbiseende från såväl översättarnas sida som från dem som bearbetade översättningen från NT81.

Den pastorala konsekvensen av formuleringen är olycklig. I samband med stadfästandet av en ny handbok borde misstaget rättas till, hur inövad den nya förmuleringen än blivit.

En rimligare nyformulering vore: *Och förlåt oss våra skulder liksom vi har förlåtit dem som* stått *i skuld till oss.*

Uppsala den 11 maj 2016

Bertil Murray

Sk 2015/1245: 85

Kyrkohandboken

Från: Kjell Petersson <kjellpeterssonssc@gmail.com>
Skickat: den 11 maj 2016 14:32
Till: Kyrkohandboken
Ämne: Remiss
Bifogade filer: Remiss handboken maj 2016.docx

Kära kyrkokansli,

bifogar synpunkter på handboksförslaget.

--
Många hälsningar
Kjell Petersson
08/420 591 26, 070-66 93 789

Remiss från Kjell Petersson avseende förslaget till ny Kyrkohandbok (HBF 2016)

Eftersom jag i ett tidigt skede var med i en dopgrupp inför arbetet med den nya Kyrkohandboken, fick jag handboksförslaget sänt till mig från Kyrkokansliet, vilket jag tackar för. Jag dristar mig att skicka in synpunkter på förslaget.

Allra först vill jag instämma i den kritik mot förslaget som kommit ifrån de tre akademierna, Musikaliska akademin, Svenska akademin och Vitterhetsakademin. Jag menar att de synpunkter som förs fram i dessa remissvar måste få genomslag i det fortsatta arbetet. Det betyder i varje fall att någon ny handbok till påsken 2018 inte är möjlig.

Jag vill vidare ansluta mig till det som förs fram av Christer Pahlmblad i hans skrift: Mässa för enhetens skull. Inte minst uppskattar jag att han låter de lärdomar som vuxit fram i ekumeniken få sätta sin prägel på mässan.

I olika sammanhang har jag lagt fram synpunkter på det aktuella förslaget, och det är dessa synpunkter som jag vidarebefordrar till kansliet som min spontanremiss. De olika artiklarna finns med som bilagor till mitt svar.

Bilaga 1
En dabattartikel tillsammans med Anna-Karin Hammar i Kyrkans tidning, 2013-10-10: **Tillåt smörjelse med olja vid dop.**

Bilaga 2
Exempel på förmaning vid begravning, hämtat från en luthersk kyrka i Tyskland.

Bilaga 3
Trons mysterium - kommentarer till ett domkapitelsbeslut och argument för att momentet Trons mysterium ska få plats efter instiftelseorden.

Bilaga 4
Handboksförslaget – dop och konfirmation – artikel i SPT

Bilaga 5
Förslag till en dopbön – artikel i SPT.

Hässelby den 11 maj 2016

Kjell Petersson

Bilaga 1

Tillåt smörjelse med olja vid dop

10 OKTOBER 2013 07:00

Införandet av smörjelse med olja kan vara ett bidrag till kyrkans enhet. Det anser Anna Karin Hammar och Kjell Petersson.

Smörjelsen med olja vid dop (och konfirmation) är en lika gammal tradition som själva dopet i vatten. Det går tillbaka till Jesu dop i Jordan, där evangelisten Markus berättar att när Jesus steg upp ur vattnet ”såg han himlen dela sig och Anden komma ner över honom som en duva”, Mark. 1:10.

I Bibeln och i kristen tradition står smörjandet av olja för utvaldhet till en uppgift och att Anden ges. I Gamla testamentet smordes kungar, präster och
ibland profeter. Jesus ses som den smorde, som Messias. Och Petrus skriver i sitt första brev till de kristna i Mindre Asien att ”ni är ett utvalt släkte, kungar och präster, ett heligt folk, Guds eget folk som ska förkunna hans storverk”, 1 Petr. 2:9.

Smörjelsen som förr gällde några få, gäller i dopet alla. Bildligt talat smörjs var och en till präst, profet och kung i dopet. Smörjandet med olja är ett tecken för den heliga Andens gåva och invigning till det som i luthersk tradition kallas det allmänna prästadömet. Dopet till präst är en inbjudan att lovsjunga Gud och att vårda skapelsen, den uppgift som Gud gav till människan (1 Mos. 1:28). Den döpta har likaså en profetisk kallelse, att sanningen ska göra oss fria, och som kung en kallelse till jämlikhet, rättfärdighet och försoning.

Inom många kyrkor skiljer man mellan krisma och olja. Krisman (i de ortodoxa kyrkorna myrra) invigs av biskopen vid en särskild mässa på skärtorsdagen och används vid dop och konfirmation. Den olja som används vid sjukas smörjelse och i andra sammanhang välsignas av präst i anslutning till användandet.
Den första evangeliska handboken i Sverige innehåller det dopritual som Olaus Petri införde 1529. I detta dopritual tar prästen olja och tecknar med oljan ett kors på barnets bröst och mellan skuldrorna medan prästen säger: ”Gud som av sin stora misskund har kallat dig till dopet, han smörje dig med glädjens olja”. 1541, då dopritualet förändrades, försvann smörjelsen med olja. Som jämförelse kan nämnas att år 1614 försvann bruket med dopljus.

I dag använder flera kyrkor sig av smörjelse med olja vid dop. För de ortodoxa utgör smörjelsen vid dop motsvarigheten till vår konfirmation. Så är det inte i den västliga traditionen. Den romersk-katolska kyrkan använder sig av smörjelse med olja både vid dop och vid konfirmation. I det ena fallet är bruket av olja deklarativt, dvs förklarande och illustrerande, i det andra fallet är bruket av olja konstitutivt för riten och därmed grundläggande för konfirmationens sakrament. Church of England har möjlighet till smörjelse både vid dop och konfirmation i sin nya Book of Common Worship. Möjligheten till smörjelse med olja nämns inte i själva ordningen men i de samlade anvisningarna som avslutar dopordningen.

Den största lutherska kyrkan i USA, ELCA, har möjlighet till smörjelse både i sin gamla Lutheran Book of Worship och i den nya handboken Evangelical Lutheran Worship. Både i den anglikanska kyrkan i England och i den lutherska kyrkan i USA är bruket av smörjelse med olja fakultativt, alltså frivilligt.
På flera håll i Svenska kyrkan används välsignad olja vid dop och konfirmation, och ännu mera vid förbönsgudstjänster och vid sjukbesök. Det är också i samhället i stort en större användning av väldoftande oljor. Vi tror att Svenska kyrkan skulle få del av det bibliska symbolspråket på ett för vår kultur livgivande sätt genom att tillåta smörjelse med olja vid dop. Det vore att ge ett synligt utryck för Guds osynliga gåva, livet i den heliga Anden, i efterföljelsen av Kristus.

Smörjelsen med olja är också ett bruk som Svenska kyrkan skulle få gemensamt med flera andra kyrkor som bevarat eller återinfört denna tradition från fornkyrkan. Därmed kan införandet av smörjelse med olja vara ett bidrag till kyrkans enhet.

I den nya handbok som nu förbereds kan man i den inledande anvisningstexten lägga in följande nya stycke: Den som döps kan smörjas med olja som en del av dophandlingen. Oljan tecknas som ett kors på pannan på den som döps i samband med orden: Livets Gud, uppfyll NN med din heliga Ande, och hjälp henne/honom att dag för dag leva i sitt dop.

Anna Karin Hammar
teol dr, stiftsadjunkt
Kjell Petersson
teol dr, prost

Bilaga 2

Exempel på förmaning vid begravning

För någon tid sedan var jag på begravning i en luthersk kyrka i Baden-Würtemberg i Tyskland. I Baden är den evangeliska kyrkan unierad, och därför finns där också några lutherska frikyrkor och det var i en sådan luthersk frikyrka som begravningen hölls.

Så till begravningen som i mycket påminde om vår egen begravningsgudstjänst, dock med flera bibelläsningar och böner. Det vi kallar griftetal bestod av tre delar. Den första delen var en redogörelse för den avlidnes personalier, eller *Lebenslauf* som det kallades på tyska. Därpå följde en formulerad förmaning och så en *Predigt,* ett griftetal. På detta följde sedan mullpåkastning och böner, avslutat med en välsignelse.

Balansen mellan det personliga och förkunnelsen av Guds ord är som bekant det svåra vid en begravning. Båda delarna har sin plats, men är svåra att gestalta. Eftersom jag själv ledde denna del av gudstjänsten, fick jag anledning att tänka igenom upplägget, och enligt min mening har det sådana kvalitéer att det skulle kunna användas även i Svenska kyrkan.

I *Lebenslauf* var det tillfälle att nämna det viktigaste i den avlidnes liv: föräldrar, syskon, familj, barn, sysselsättning. Kanske också några personliga ord om den avlidne, om det låter sig göras. Den därpå följande förmaningen bestod av några fasta formuleringar, som jag översatt till svenska:

Vid denna bår vill vi göra det som är vår plikt som kristna. Om vi älskade den avlidna, så vill vi låta kärleken sträcka sig över dödens gräns. Om hon har gjort och betytt något för oss i våra liv, så vill vi tacka Gud för detta. Om vi under hennes levnad har gjort henne illa med tankar, ord eller gärningar, så vill vi i denna stund be Gud om förlåtelse; har hon någon gång gjort oss illa, så må det förlåtas henne. Så tar vi avsked i frid. Må Gud skänka henne den eviga vilan och låta sitt eviga ljus lysa för henne; Gud låte henne vila i sin eviga frid.

(Wir wollen an diesem Sarg tun, was unsere Christenpflicht ist. Wenn wir die Verstorbene geliebt haben, so wollen wir diese Liebe auch über den Tod hinaustragen. Wenn sie uns etwas hat sein dürfen in unserem Leben, denn wollen wir Gott dem Herrn dafür danken.
Haben wir an ihrem Leben einmal etwas versäumt mit Gedanken, Worten oder Taten so wollen wir den Herrn in dieser Stunde um Seine Vergebung bitten; hat sie uns einmal wehe getan so sei ihm vergeben. So nehmen wir Abschied in Frieden. Gott schenke ihr die ewige Ruhe. Das ewige Licht leuchte ihr; der Herr lasse sie ruhen in seinem ewigen Frieden.)

Därpå följde så den bibeltext jag valt, och ett traditionellt griftetal. Det intressanta är främst den förmaning, som jag översatt. Den som sägs i förmaningen är både konkret samtidigt som de fasta formuleringarna är lika för alla, och därmed inte utpekande. Just orden om förlåtelse, både att vi som sitter i kyrkan är beredda att förlåta och att vi ber om förlåtelse, är viktiga, samtidigt som det är en grannlaga uppgift att formulera just detta i griftetalet.

Kjell Petersson

Bilaga 3

Trons mysterium

Kommentarer till ett domkapitelsbeslut

Den 2 december 2015 beslutade Uppsala domkapitel att inte göra något med anledning av en anmälan mot några präster för att de efter instiftelseorden i mässan gjort tillägget: *Detta är trons mysterium*. Om själva beslutet är inte mycket att säga, utan anledningen till att jag väljer att kommentera domkapitlets beslut är att domkapitlet har lagt ner mycken möda på att utreda en fråga som uppenbarligen hör hemma i kyrkohandboksarbetet. Nu finns visserligen inte prästens ord om trons mysterium med i 1987 års handbok, och inte heller i det nu aktuella handboksförslaget. Däremot fanns det med i handboksförslaget 2000. Det finns också med i andra kyrkors gudstjänstordningar i kyrkor, t.ex. inom Borgågemenskapen. Den finns med i den ekumeniska Lima-liturgin, i vilken den ekumeniska rörelsens liturgiska ideal gestaltas. Utropet kan därmed sägas tillhöra allmängodset inom de västerländska kyrkornas gudstjänstordningar. Och därför brukas det också på åtskilliga håll inom Svenska kyrkan, bl.a. därför att det fungerar som en inledning till församlingsacklamationen: *Din död förkunnar vi, Herre …*

Det nu domkapitlet gör är att man lyfter fram kritiska synpunkter på utropet: *Detta är trons mysterium* (eller de varianter på detta som uppenbarligen är i bruk: *Därför förkunnar vi trons mysterium*, *Trons mysterium* och andra). Det är särskilt två argument som är påfallande. Det ena är att utropet: *Detta är trons mysterium*, har sitt ursprung och egentligen hör hemma inom den romersk-katolska mässan och därför är ett uttryck för en nattvardsuppfattning som inte är evangelisk-luthersk. Det andra argumentet är att uttrycket: *Detta är trons mysterium*, är oklart och kan syfta på olika saker. Och man lyfter fram ett dokument från teol dr Catharina Stenqvist från 2001: "Jag är kritisk till orden 'detta är trons mysterium' som åtföljer instiftelseorden vid varje nattvardsbön. Orden innebär en onödig upprepning fast i komprimerad form av instiftelseorden samtidigt som människor tillsägs hur de ska tänka. Om orden är tänkta som inledning till församlingens svar 'Kristus, din död förkunnar vi osv', bör i så fall en markering göras att så är fallet. Som det nu står ser det ut som om orden hänger ihop med själva instiftelseorden istället för med församlingens svar."

Rädslan för Rom

Avståndstagandet från romersk-katolska tankar och mönster har en lång historia inom Svenska kyrkan, och för den delen svensk kristenhet. Men det känns verkligen som ett eko från en gången tids kontroversteologi att möta antydningar om sådant i en teologisk framställning från ärkestiftets domkapitel. När man läser vad domkapitlet skriver går tankarna till ett debattinlägg av biskop Erik Aurelius i Kyrkans tidning (3 sept 2015) där Aurelius vill att utropet: *Trons mysterium*, ska utmönstras eftersom det enligt honom är uttryck för romersk-katolsk nattvardsuppfattning. Men hans argumentation övertygar inte, eftersom han inte skiljer mellan åminnelsen av hela Kristi gärning, *anamnesen*, som är gemensam för både luthersk och romersk-

katolsk nattvardssyn, och den romersk-katolska tanken på mässan som ett mässoffer. Det finns förvisso skillnader vad gäller tanken på mässan som ett mässoffer mellan romerskt-katolskt och evangeliskt, men man kan notera att den liturgiska rörelsen och dess tänkande har betytt mycket för ett närmande vad gäller synen på mässan som ett offer. Redan Yngve Brilioth pekade på offermotivet som centralt i förståelsen av nattvarden i sin magistrala undersökning: Nattvarden i evangeliskt gudstjänstliv.

Det andra ledet i domkapitlets argumentation gällde att utropet *Detta är trons mysterium* är otydligt och endast är en upprepning av instiftelseorden. När det gäller otydligheten är det dock så att liturgiska texter är öppna för att förstås på flera nivåer, på samma sätt som en bibeltext oftast kan förstås både bokstavligt och symboliskt. Uppfattningen att det prästerliga utropet innebär en upprepning av instiftelseorden är långsökt. När prästen uttalar orden *Trons mysterium* handlar den grundläggande betydelsen i uttrycket om hela det sammanhang i vilket det uttalas. När kyrkan firar Herrens heliga nattvard är det en trons handling, samtidigt som den hemlighet, det mysterium som ryms i firandet är stor, ja, större än vad fattiga ord kan uttrycka. Och församlingen svarar med ord som i sig är mättade med innehåll: *Din död förkunnar vi Herre, din uppståndelse bekänner vi, till dess du kommer åter i härlighet.*

Nu ska man kanske inte lägga alltför stor vikt vid ett enskilt domkapitels utlåtande, men det nu aktuella yttrandet berör nattvardsbönen och det pågående arbetet med en ny kyrkohandbok. Remissarbetet har precis påbörjats, och kanske kan Uppsala domkapitels handläggning av denna fråga få något remissorgan att fundera över om inte utropet om trons mysterium hör hemma i Svenska kyrkans högmässa.

Bilaga 4

Handboksförslaget – dop och konfirmation

I nu gällande handbok från 1986 finns två ordningar för dop; dop av barn och dop av ungdomar och vuxna. Det är en stor vinst att dopordningen i det handboksförslag som nu är ute på remiss, är en enda, att samma ordning används oavsett dopkandidatens ålder. Förändringen har säkert att göra med dopets förändrade plats i kyrkan; sedan 1996 är dopet en rit med större kyrkorättslig verkan än tidigare. Vare sig man är barn eller vuxen är det genom dopet som man blir upptagen i kyrkan, och då är det följdriktigt att detta sker genom en och samma dopordning.

En annan positiv sak i förslaget är att man lyfter fram dopet genom att i flera olika gudstjänstsammanhang aktualiserar dopet i en doperinran. Också det ett tecken på att dopet håller på att få en mera central ställning i kyrkolivet.

En första karakteristik av dopordningen är att den är bättre än förslaget 2010. Kritiken av det förra förslaget har lett till att man i stort gått tillbaka till 1986 års ordning, men i förenklad form. Det innebär kortare böner, mer av allmänna formuleringar, det innebär att substansen och komplexiteten i dopordningen har minskat. Detta gäller inte bara dopordningen, utan är en genomgående tendens i hela förslaget. I kommentarerna har jag inte kunnat hitta någon diskussion kring hur man når balans mellan högt och lågt, mellan det sofistikerade och platta. Ett ritual är ingen dogmatisk sammanfattning, men det måste finnas öppningar i dopordningen för den mångfald av motiv som dopet rymmer.

Det grundläggande problemet i fråga om dopet är att det trots det utmärkta biskopsbrevet om dopet 2011, inte finns någon konsensus i kyrkan kring vad dopet är. På många håll har man svårt att svara på frågan om dopet gör någon skillnad. Man har till och med lyckats få med formuleringen att dopet inte gör någon skillnad mellan människor i ett av inledningsorden. Samtidigt kan man i Anvisningarna (s 137) läsa att den som är fadder ska vara döpt, och att den som förrättar dop i krissituation ska vara döpt. Och i själva dopordningen sägs att dopet innebär ett upptagande i Kristi världsvida kyrka. Dopet gör alltså skillnad, det gör stor skillnad (se t.ex. Sv.ps. 69), vilket inte borde motsägas i dopritualets inledning.

Den helige Ande

Ytterligare en oklar punkt är benämningen av den helige Ande i själva ordningen. I trosbekännelsen, där den tro formuleras i och till vilken dopet sker, talas det om Anden som *den helige Ande.* På övriga ställen i dopordningen kallas Anden *den heliga Anden,* så t.ex. i den avslutande välsignelsen: .. *i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn.* Argumentet för detta är som bekant vikten av överensstämmelsen mellan Bibel 2000 och dopordningen. Man kan ställa frågan om denna överenstämmelse med Bibel 2000 är så värdefull att den motiverar denna dubbelhet i benämningen av den tredje personen i den heliga Treenigheten. Genom denna dubbelhet bygger man in en oklarhet och osäkerhet i själva benämningen av den helige Ande; det sker en förskjutning i synen på Anden från en person i gudomen i riktning mot att Anden blir en opersonlig kraft.

Dopanamnesen

När det gäller ordningen för dop – för den delen även övriga heliga handlingar - så hör det till det grundläggande att ritualen ska innehålla både bön om Anden, *epikles*, och en åminnelse av den frälsningshistoria som ligger till grund för sakramentet, en *anamnes*. Ett mycket tydligt exempel på hur man utformar dopordningen utifrån denna grundstruktur finns i den finska kyrkans svenskspråkiga dopordning, som man hittar på finska kyrkans hemsida: http://evl.fi/. Dopbönen där innehåller både hänvisning till frälsningshistorien och en bön om Anden. Och mitt i bönen återfinns dopets »instiftelseord», Matt. 28:18-20. Alltså samma struktur som i mässan.

I svensk liturgisk tradition har dopanamnesen, där dopets frälsningshistoria markeras, haft en plats i ritualets inledning. I 1942 års handbok är den inledande allokutionen en sådan *anamnes,* och likaså i 1986 års ordning där denna *anamnes* börjar med att beskriva Guds frälsningsvilja: "Gud vill att vi ska leva i gemenskap med honom …".

I 2015 års handboksförslag har inledningsorden förkortats till mer allmänna formuleringar. Det något längre inledningsordet innehåller formuleringen om att dopet inte gör någon skillnad som jag kommenterat ovan. Möjligen hoppas man att doppredikan ska ersätta det som saknas i ritualet, eftersom det momentet är obligatoriskt, dock inte mera än att man i anvisningarna medger att det kan utelämnas av pastorala skäl.

På församlingarnas hemsidor när man vill ha en bild i anslutning till dopet, är det inte ovanligt att ett syskon får hälla vatten i dopfunten ur dopkannan. I anvisningarna anges också att vatten hälls i dopfunten innan dopbönen bes. Men i själva dopbönen har vattnets betydelse tonats ner. I 1986 års ordning bad prästen att Gud skulle sända sin Ande så att de som döps i *detta vatten* blir renade. Många präster brukar i anslutning till dessa ord korsteckna vattnet. Att man kopplar samman dopvattnet och den helige Ande, går i vår kyrkas tradition tillbaka på Lilla katekesens ord om att dopet är »ett nåderikt livets vatten och ett bad till ny födelse i den helige Ande». Men detta samband har försvagats i förslaget och saknas helt i två av tre dopböner. Inte heller dopet som nyfödelse i den helige Ande nämns (förutom att Tit 3:4-5 finns med som en alternativ bibeltext).

I SPT nr 25/2015 har jag i artikeln: *Mot en ny dopbön* presenterat ett förslag på en dopbön. Dopbönen innehåller både en åminnelse, *anamnes,* av Guda frälsande historia och en bön om Anden, *epikles.* Det är min bestämda uppfattning att den nya dopordningens dopbön bör formuleras mer pregnant och innehållsrikt, t.ex. på följande sätt:

Helige, barmhärtige Gud, vid tidens början skapade du himmel och jord, och du lät din Ande sväva över vattnen och ge liv åt allt. Noa och hans familj räddade du från den stora flodens vatten. Genom vatten befriade du ditt folk från slaveriet i Egypten. När Johannes döpte sänkte sig Anden som en duva över Jesus och på korset blev han för oss en livets källa. Vi tackar dig för att du i dopet ger oss del i hans död och uppståndelse. Helga med din Ande detta vatten till en nådens källa, så att de som nu ska döpas renas från synden och föds på nytt. Hjälp oss att leva i Andens skapande glädje och bevara oss hos dig till livets slut. Genom din son, Jesus Kristus, vår Herre.

Konfirmationen

Nytt i ordningen för konfirmation är momentet doppåminnelse, som visserligen är fakultativt men som finns där som en möjlighet. I anvisningarna står att dopljus kan tändas vid detta moment. Efter prästens inledande ord kan så en fråga ställas: *Vill ni konfirmeras (och leva i Kristi världsvida kyrka)?*

Att påminnelsen om dopet lyfts fram är positivt, men min fundering är att detta har sin naturliga plats i anslutning till trosbekännelsen. Trosbekännelsen inleds också med en hänvisning till dopet: *Låt oss stämma in i den tro vi är döpta till.* Lika gärna som att tända dopljusen alldeles i konfirmationsgudstjänstens inledning, skull de kunna tändas under den psalm som föregår trosbekännelsen. Man skulle till och med kunna be konfirmanderna att ta med de dopljus de en gång fick, och att de sedan med sina tända dopljus tillsammans med församlingen bekände sin kristna tro. Och att frågan därefter ställdes: *Detta är den tro ni en gång döptes till. Vill ni med Guds hjälp leva i denna tro?*

Sedan de brinnande dopljusen ställts synligt, knäfaller konfirmanderna och prästen ber den centrala bönen om att Gud ska sända sin gode Ande (inte *goda* Ande, eftersom Anden är en person, och inte en opersonlig kraft). Konfirmationsgudstjänstens centrum är handpåläggningen med de ledsagande orden om att Guds Ande måtte leda konfirmanden under livet. I inte så få kyrkor tecknar prästen med invigd olja ett kors på konfirmandens panna vid dessa ord. Den möjligheten, som inte är okänd i lutherska kyrkor (t.ex. ELCA i USA), borde finnas med som ett fakultativt moment, både vid konfirmationen och dopet.

Ytterligare en viktig synpunkt jag vill lyfta fram är att prästens sändningsord till konfirmanderna borde inledas med en hänvisning till dopet, t.ex med orden: *Genom dopet har ni tagits upp i Kristi kyrka. Ni är kallade att följa ...*

Nu är det uppenbarligen så att konfirmationsgudstjänsten på många håll utformas i ganska fri anslutning till handboken. Det visar sig också i förslaget på så sätt att många av ordningens moment är fakultativa. Jag skulle önska att konfirmationsgudstjänsten med större tydlighet tar sin utgångspunkt i att konfirmationen är en bekräftelse av dopet, och att det kyrkan gör i denna gudstjänst är att under handpåläggning be om den helige Andes gåva.

Bilaga 5

Mot en ny dopbön

Den 22 september i år öppnades kyrkomötet med en högtidlig mässa i Uppsala domkyrka, ledd av biskop Johan Tyrberg. På syndabekännelsens plats i mässans inledning fanns en doperinran, och det är denna som jag vill peka på i denna artikel. Anledningen är att denna doperinran utan större alltför stora förändringar skulle kunna fungera som dopbön i anslutning till trosbekännelsen i nuvarande dopritual. I denna doperinran finns både åminnelsen av Guds frälsningsgärningar, en anamnes, och en bön om att den helige Ande ska göra dopets vatten till ett bad till ny födelse, en epikles.

Doperinran
hade följande lydelse:

Biskop: I Faderns och Sonens och den heliga Andens namn. Förenade med Kristus i dopets vatten får vi varje dag dö från synden och uppstå till nytt liv. Låt oss tacka för livet i dopet.

Vatten hälls i dopfunten.

Biskop: O Gud, vi tackar dig för att du i tidens början lät din Ande svepa fram över vattnet. Genom ditt ord skapade du världen och älskade fram livet på vår jord.

Församling: Gud, vi tackar dig.

Biskop: Genom vattenmassorna räddade du människor och djur. Genom havet ledde du ditt folk från slaveri till frihet. I floden döptes den Son av Johannes och smordes med den heliga Anden. Genom vatten och Ande blir vi dina döttrar och söner och skapelsens tjänare med Kristus som förebild.

Församling: Gud, vi tackar dig.

Biskop: Vi prisar dig för det vatten som ger världen liv, framför allt tackar vi dig för det nya livet i Jesus Kristus. Låt din heliga Ande flöda över oss och förnya våra liv med din förlåtelse, nåd och kärlek.

Församling: Gud, vi tackar dig.

Biskop: Dig, Fader, Son och helig Ande, tillhör all ära och allt lov nu och i evighet.

Församling: Amen

Att dö och uppstå med Kristus
I denna doperinran återkommer flera bibliska motiv och sammanhang som varit och är viktiga inte minst i lutherskt tänkande kring dopet. I det första stycket talas om att vi som är förenade

med Kristus i dopet dagligen ska dö från synden och likaså dagligen uppstå med Kristus till ett nytt liv. Formuleringarna går tillbaka till Pauli undervisning om dopet i Rom. 6 och i Lilla katekesen knöt Martin Luther an till just detta. I den nyöversättning av Lilla katekesen som Carl Axel Aurelius och Margareta Brandby Cöster gjort, formuleras avsnittet om vad vad dopet i vatten betyder:

Det betyder att den gamla människan i oss genom daglig ånger och bot skall dränkas och dö med alla synder och onda begär. I stället skall en ny människa dagligen träda fram och uppstå. Hon skall leva evigt i rättfärdighet och renhet inför Gud.

Syndaflodsbönen
De tre övriga styckena i doperinran tar upp motiv ur den s.k. syndaflodsbönen, som till största delen var en nyskapelse av Luther i hans andra dopritual från 1526. Olaus Petri tog med denna bön i sin dopordning 1529 och den hade sedan sin plats i dopordningarna fram till 1811 års handbok.

De bibliska bilderna, förebilder till dopet som tas upp i denna bön är hur Noa och hans familj och alla djur räddades när syndafloden svepte fram över jorden, hur Israels barn räddades undan Faraos härar genom att Gud lät dem finna en väg genom Röda havet, hur Jesus döptes av Johannes döparen i Jordan, hur Jesu död och uppståndelse på korset befriar oss till nytt liv. De bibliska exemplen skänker en konkretion åt bönen, och gör att bönen är en *anamnesis,* en erinran och en påminnelse om de avgörande moment i frälsningshistorien som brukar knytas till dopet.

I doperinran finns dessa moment med: hur Guds Ande svävade över vattnet i tidens begynnelse, hur Noa räddades undan den stora floden, och likaså hur Israels barn räddades när de tågade genom Röda havet. Slutligen omnämns Johannes döparens dop av Jesus i Jordan, och hur allt vatten därför är välsignat; Jesus själv döptes i vatten.

I flera kyrkors dopordningar finns moderna bearbetningar av denna bön. Så i den lutherska kyrkan i USA, ELCA och likaså i den finska kyrkan (i varje fall i dess svenska handbok). I *Church of England* finns bönen med i nu gällande dopordning.

Om man jämför de moderna bearbetningarna av denna bön, den finska bönen, bönen från ELCA och bönen från *Church of England*, med de dopböner som finns i handboken 1986, framstår de svenska bönerna som abstrakta och utan konkretion. Det arvet från neologins tid hör knappast till det som behöver föras över i en ny handbok. De bibliska exemplen i Luthers syndaflodsbön ger färg åt bönen och är dessutom lätta att anknyta till i dopsamtal och doptal: skapelsen då Guds ande svävade över vattnet, Noas räddning undan kaosfloden, Israels räddning genom Röda havet, Jesu dop i Jordan och Jesu död och uppståndelse.

I den bok om dopet jag skrev för några år sedan: Född av vatten och Ande (Artos 2012) har jag ett förslag på en moderniserad syndaflodsbön, med åminnelse av Guds frälsande gärningar och med en epikles, en bön om att Anden ska komma till dopets vatten. Jag tar mig friheten att återge denna bön här som ett exempel på hur syndaflodsbönen skulle kunna formuleras:

Dopbön

Helige, barmhärtige Gud, vid tidens början skapade du himmel och jord, och du lät din Ande sväva över vattnen och ge liv åt allt. Noa och hans familj räddade du från den stora flodens vatten. Genom vatten befriade du ditt folk från slaveriet i Egypten. När Johannes döpte sänkte sig Anden som en duva över Jesus och på korset blev han för oss en livets källa. Vi tackar dig för att du i dopet ger oss del i hans död och uppståndelse. Helga med din Ande detta vatten till en nådens källa, så att de som nu ska döpas renas från synden och föds på nytt. Hjälp oss att leva i Andens skapande glädje och bevara oss hos dig till livets slut. Genom din son, Jesus Kristus, vår Herre.

Den 1 januari 2016 blir det reviderade förslaget till ny handbok tillgängligt. Man kan hoppas att man i förslaget knyter an till Luthers syndaflodsbön, därför att den skulle ge konkretion och färg åt dopordningen. I vilket fall har alla församlingar, och för den delen alla kyrkomedlemmar, möjlighet att kommentera förslaget och komma med förbättringar.

Ks/2015/1245:86

Kyrkohandboken

Från: Patrik Sassersson
Skickat: den 11 maj 2016 14:02
Till: Kyrkohandboken
Ämne: HBF2016 Spontanremiss från Patrik Sassersson, Växjö
Bifogade filer: Remissvar_Patrik.docx

Hej!

Här kommer min personliga spontanremiss på HBF2016.

Med vänlig hälsning

/ Patrik Sassersson
musikkonsulent Växjö stift
patrik.sassersson@svenskakyrkan.se
Tfn/Mobil 0470-77 38 35 Fax 0470-77 38 90
SMS/MMS 070-399 08 48
Växjö stift Box 527 351 06 VÄXJÖ
Besöksadress Östraboliden
http://www.svenskakyrkan.se/vaxjostift

REMISSVAR – KYRKOHANDBOKSFÖRSLAGET 2016.
Från Patrik Sassersson, Växjö.

1. MUSIKALISKA SYNPUNKTER

1A. Kristusrop 4 i serie C

Det är bra att man har lagt till "Kristus, förbarma dig", men jag tror att församlingarna nog efterfrågade att få sjunga hela satsen tre gånger och inte Herre/Kristus/Herre i samma sats. Man kunde notera "Herre, förbarma dig" som den står i 2012 års förslag och helt enkelt skriva "Kristus, förbarma dig" och "Herre, förbarma dig" på två rader under notbilden.

1B. Sursum corda i serie C

C-seriens Sursom corda upplevs som haltande och assymetrisk, vilket känns främmande i stilen. Därför anser jag att man måste skriva om den till symmetriska 4*4 takter. Här följer mina förslag, som jag tror med fördel noteras som skilda notbilder, för att skapa större läsvänlighet:

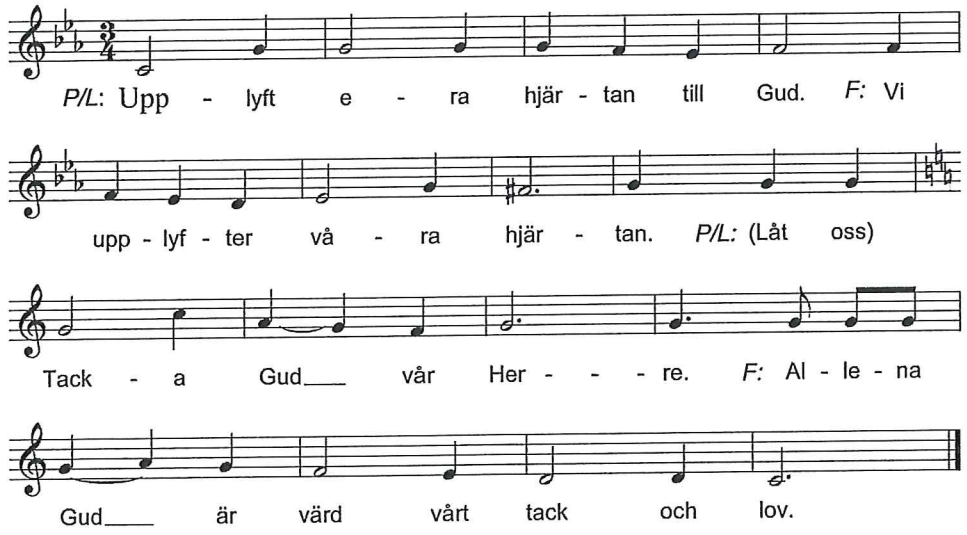

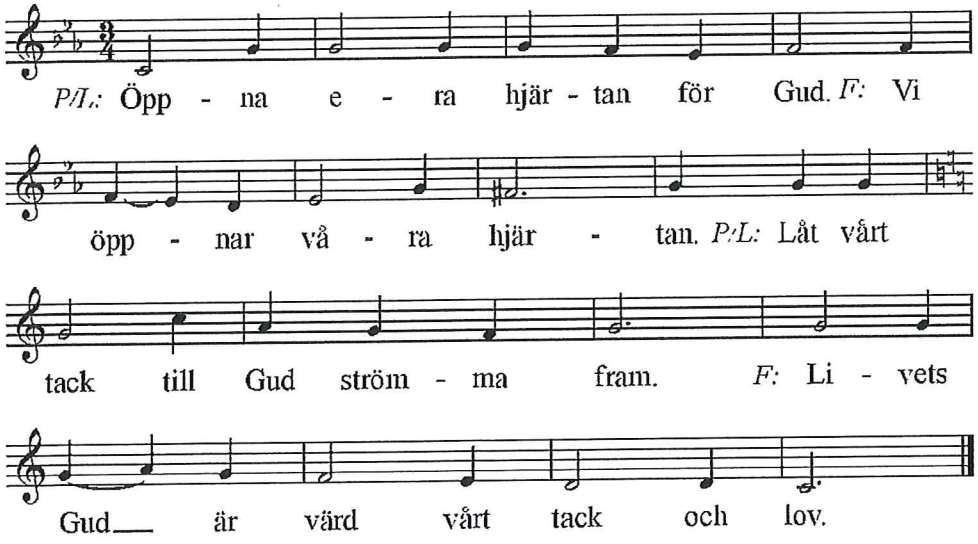

1C. Lovsången i serie D

Min utgångspunkt är att text och musik hänger ihop, ja att även texten i sig och musiken i sig är skapelser som det är känsligt att peta i. Likväl som att litanian fick stå ganska orörd, eftersom de mustiga beskrivningarna var svåra att modernisera utan att förlora själva själen i kompositionen, anser jag att Lovsången 8 var bättre i sin ursprungsversion.

Den nya versionen är okej, men känslan är att den är lite för strängt tuktad och beskuren och dessutom försvinner tredje versens passage om att Anden berättar för oss vem Gud är.

"Dog på korset, men fick liv och lever än" är den del som blivit bättre, och denna kan infogas i 2012 års förslag utan att göra våld på den ursprungliga versionen.

1D. Benedicamus till serierna C-E

Det speglar inte verkligheten att alla serier skall ha denna äldre form. Ordningen med Lovpsalm som Benedicamus är klart mest använd i Svenska kyrkan och för de församlingar som vill ha Benedicamus finns alla gamla satser kvar i A-serien och en ny i B-serien (med gammal text).

1E. Notation av gregorianik och dess harmonik

Fördelningen av skaftlös notation till liturgens partier och fasta notvärden i församlingssvaren är en god ordning. Liturgen kan vara fri i sin tolkning, medan församlingen måste ha en puls att följa.
Den harmoniska dräkt som till stor del består i ett romantiskt färgat språk, är en del av vår tradition och det igenkännande som gör satserna i serie A så betydelsefulla.
Jämför gärna med litanians harmonik, som gör att denna bön har en stark ställning i vår kyrka.

2. TEXTLIGA SYNPUNKTER

2A Inledningsord 4

Inledningsord 4 är känt sedan länge i familjegudstjänstens kontext. Det är i likhet med ovanstående resonemang om Lovsången 8 ytterst svårt att göra bearbetningar av gamla, välkända böner och i Inledningsord 4 upplever jag bytet av "han" till "Gud" som en snubbeländring. Rytmen i bönen blir rubbad och att upprepa ordet "Gud" signalerar en distans som inte fanns i 1986 års handbok och 2012 års handboksförslag. Redan det faktum att Gud stavas med inledande versal signalerar att det är något annat än en personlig Gud som välkomnar.
Det är mycket bättre att skapa ett helt nytt inledningsord, med Gud som tilltal.

2B Inledningsord 5

Detta inledningsord har en så pass naivistisk formulering och svagt innehåll, att det drar ner helhetsintrycket och värdet av såväl momentet "Inledningsord".
Eftersom inledningsordet ändå får formuleras fritt, finns det ingen anledning att förestava något så pass enkelt. I så fall är det mycket bättre att formulera sådana fraser fritt från hjärtat, vilket i särskilda fall kanske kan vara tillämpligt.

2C. Möt mig nu som den jag är som Kristusrop

"Möt mig nu som den jag är" har utgått i förhållande till 2012 års förslag, vilket jag beklagar. Serie E får därmed mindre karaktär av visa, kopplingen till Gudstjänstsång blir svagare och den öppnare textliga formuleringen som kännetecknar flertalet parafraseringar av Kyrie i nyskrivna mässerier försvinner. Texten har tydlig koppling till berättelsen om Barthimaios och många kan säkert identifiera sin själs kyrierop med denna lonatext.
Jag föreslår därför att "Möt mig nu" återförs som ett alternativ till den responsoriala satsen som förvisso också är mycket användbar.

3. SYNPUNKTER PÅ STRUKTUR OCH REGLERING

3A. Enbart kyrkohandbokens texter regleras

För att lösa problematiken kring regleringen av musiken, föreslår jag att enbart kyrkohandbokens text regleras. Detta gäller såväl gamla som nya formuleringar.
Att musiken trots allt finns noterad i handboken är enbart av praktiska skäl.

Det är värt att understryka att ovanstående även gäller serierna B-E, i den form de kommer att få efter förestående revidering. Det vore orimligt att trettio år av mer nyskapande av mässmusik än någonsin tidigare skulle passera obemärkt i en kyrkohandbok, som måste vara funktionell och till hjälp för så många församlingar som möjligt. Dessutom var genrebreddningen redan aktuell före 1986, men man ansåg då att man inte hade tid att genomföra detta, och kriterierna för handboksarbetet och domkapitelremissen 2009 var inne på samma linje.

Förslaget att enbart texterna skall regleras, bör kombineras med en skrivning om att andra musikserier, däribland ur Gudstjänstsång, skall finnas tillgängliga på nätet i en mässbank, där texterna har genomlysts av teologisk och musikalisk expertis innan de publiceras.

3B. Domkapitlets tillsyn över gudstjänstlivet

I och med att mässbankens innehåll får en kvalitativ granskning innan publicering, finns inte samma behov av reglering från domkapitlens sida när församlingar väljer material från mässbanken.
Det är nog enbart om man antar mässatserna till att ingå i ordinarie agenda som det kan finnas behov av någon form av reglering. Ett förslag är att man i sådana fall bilägger agendan till församlingsinstruktionen. På så sätt skulle domkapitlets tillsyn bli möjlig i särskilda fall.

Om man däremot använder andra mässatser än från gällande kyrkohandbok eller från den dynamiska mässbanken, bör den föreslagna ordningen för domkapitlens tillsyn gälla.

Ks 2015/1245:87

Kyrkohandboken

Från: Erika Cyrillus
Skickat: den 11 maj 2016 12:17
Till: Kyrkohandboken
Ämne: Spontanremiss
Bifogade filer: Spontanremiss EC.docx

Vänliga hälsningar!

Erika Cyrillus
Pastorsadjunkt
Enköpings Församling
Västra Ringgatan 9
745 31 Enköping
Telefon växel: 0171-257 00
Telefon direkt:0171-257 29
www.svenskakyrkan.se/enkoping

Spontanremiss till Svenska kyrkan
angående det senaste förslaget till ny handbok

Genom denna spontanremiss vill jag lyfta upp sådant som jag under mitt adjunktsår saknat både i gällande handbok och i det nya förslaget. Dessa brister (i ordets rätta bemärkelse) har tvingat mig som präst att hitta på egna ordningar. En viss vägledning har jag sökt i Handboken för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och i den anglikanska kyrkans handbok, dokument som finns föredömligt lättillgängliga på internet.

Det ena området är **vuxenkonfirmation**. I Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete nämns på ett enda ställe att konfirmationen kan ske senare än i 15-årsåldern. Minst hälften av alla dopföräldrar jag träffat under året är själva döpta men inte konfirmerade. Det totala glappet mellan dop och undervisning bara växer. Vuxenundervisning har därför varit en självklar del av mina arbetsuppgifter. Och lika självklart är det att erbjuda en gudstjänst som avslutning – en konfirmationsgudstjänst. Men både nuvarande handbok och det nya förslaget är lika enkelspårigt inne på tonåringar som riktlinjerna.
En fungerande vuxenkonfirmationsakt skulle också kunna fungera vid välkomnade av nya medlemmar som döpts i något annat samfund, såvida man inte har en särskild ordning för det som exempelvis i finska kyrkan.

Det andra bristområdet **är välsignelse av hem**. Människor kan vara nyinflyttade eller på väg in i en relation med Gud och församling. Det kan också vara känsliga personer som upplever obehag. I andra länder är det en självklarhet att kontakta kyrkan för hjälp. I Sverige ringer man reklamtevekanalernas spökexperter. Men vi har ju ett bättre alternativ!
Det finns här och var lokalt utarbetade ordningar av varierande kvalitet, men andra kyrkors handböcker visar sig också här mer heltäckande.

En handbok behöver kyrkan ha för att kvalitetssäkra teologi och liturgi. Men ska den hålla i längden behöver den rymma hela livets behov. En ny handbok bör ha ett bredare innehåll.

Erika Cyrillus
pastorsadjunkt Enköping

Ks 2015/1245:88

Kyrkohandboken

Från: Ann-Christin Kristiansson <annchristin.kristiansson@gmail.com>
Skickat: den 11 maj 2016 10:58
Till: Kyrkohandboken
Ämne: spontanremiss

Spontanremiss till kommitten för Kyrkohandboken.

Vi ber inte Gud om förlåtelse, för att Han inte skulle förlåta oss, om vi inte bad Honom om det, utan för vår egen skull. För att Han skall hjälpa oss att rikta vår ogrumlade uppmärksamhet, mot det som är väsentligt i Gudstjänsten.

förslag: Gud var mig nådig i Din godhet
förlåt min synd i Din stora barmhärtighet
Det är mot Dig jag har syndat.
Jag har inte trott på Din kärlek till mig.

Vänd inte bort Ditt ansikte från min synd
utan hjälp mig att se den tillsammans med Dig,
så att jag kan få stöd och kraft att ändra på det som är fel.

Skapa i mig Gud ett gott hjärta
och gör mig på nytt frimodig och stark.
Tillåt inte att jag driver bort från Ditt ansikte och
tillåt inte att jag stänger ute Din heliga Ande.

Låt mig få glädjas över Din frälsning och hjälp mig
att villigt följa Dig.

Herren har förbarmat sig över oss i många år. Det är därför med stor ödmjukhet vi tillsammans med våra förfäder och förmödrar sjunger de uråldriga liturgiska sångerna, tolkat av kunniga musikaliska ledare.

Ära åt Gud i höjden, sägs för att vi upphöjer Gud då vi ärar Honom. Vi håller Honom högt. Och eftersom Han är allestädes är Han även där. Helt onödig ändring.

Vår kyrka är byggd på Jesus vittnesbörd om Fadern. På Jesus Kristus' hela väsens kunskap om Gud. Om han kallar Gud för Fader är det klokt av oss att göra detsamma. Det visar att vi litar på och förstår budskapet.

Sjung Marias Magnificat i kyrkorna lite oftare, så behöver vi inte bekymra oss så mycket över ordet Herre och Fader.

Nästan alla jag mött unga som gamla tycker bättre om Fader vår än Vår Fader.
förslag : Fader vår som är i himlarna(grekisk grundtext),.....och låt oss inte utsättas för prövning.

Vin dricker man ur en kalk. Inte ur en bägare. Ur en bägare dricker man saft eller äter glass.

Våra gudstjänster avslutas på samma sätt som den judiska sabbaten med Nasir välsignelsen ur Numeri 6:24 En av många,(otaliga) vackra gåvor som det mosaiska arvet delar med oss. Om Herre-Adonai råder de bland dem jag känner inga tvivel angående betydelsen. Man vill inte ha någon annan Herre än Gud. Och eftersom Gud tjänar mig natt som dag under hela mitt liv, väljer jag att göra Honom till min Herre och ingen annan.

Mvh Ann-Christin Kristiansson pensionerad präst i Svenskakyrkan

Den nya Handboken är kanske mer lämpad att användas av den nya Ekumeniska kyrkan.

Ks 2015/1245: 89

Kyrkohandboken

Från: Mika Lidén
Skickat: den 11 maj 2016 10:36
Till: Kyrkohandboken
Ämne: Spontanremiss - Mika Lidén
Bifogade filer: Spontanremiss.docx

Här kommer spontanremissen från mig angående kyrkohandboksförslaget (2016). Remissen har också fjorton (14) undertecknare.

Jag vill gärna ha bekräftelse att detta kommit fram.

Frid och allt gott!

Mika Lidén
ORGANIST

Svenska kyrkan Sollefteå-Boteå
Kyrkvägen 18
881 34 Sollefteå

mika.liden@svenskakyrkan.se
0620-835 22
fax 0620-159 18

www.svenskakyrkan.se/solleftea

Spontanremiss

Förslag till kyrkohandbok för svenska kyrkan (2016)

I denna spontanremiss redogörs för de anledningarna till att jag, som skrivit remissen, och vi, som deltagit med vår underskrift, **med bestämdhet vill avvisa förslaget till kyrkohandbok för svenska kyrkan (2016).**

Vi är i alla avseenden mycket kritiska till detta förslag. Vi anser att det inte håller måttet för svenska kyrkans mässor, gudstjänster och kyrkliga handlingar och att det är påtagligt främmande för vår kyrkliga tradition. Vi menar också att processen till att ta fram och forma detta förslag inte har varit tillräckligt god och att expertis inte fått komma till tals eller helt nonchalerats.

Det finns i huvudsak fem huvudpunkter i vårt avvisande:

i. Det tillvägagångssätt som har lett fram till förslaget till kyrkohandbok för svenska kyrkan.
ii. Teologiska invändningar.
iii. Språkliga invändningar.
iv. Kyrkomusikaliska invändningar.
v. Det som saknas i kyrkohandboksförslaget

Slutligen kommer vi att redogöra för:

vi. Vårt förslag till kyrkohandbokskommittén.

i. Det tillvägagångssätt som har lett fram till förslaget till kyrkohandbok för svenska kyrkan.

Trots att svenska kyrkans kyrkohandbok ger teologiska och musikaliska instruktioner för hur gudstjänstfirandet i vår kyrka skall genomföras, har den musikaliska delen fått en perifer och nästan obetydlig del av processen. Av endast två sakkunniga kyrkomusiker, som har varit delaktiga i framtagandet av förslaget år 2012, har en hoppat av uppdraget och kraftigt avfärdat förslaget och menat att han inte fått komma till tals.

Kyrkohandboken är ju, tillsammans med psalmboken, den viktigaste skriften för kyrkomusiken i Sverige och det är direkt skamligt och ytterst förvånande att kyrkomusiken nonchalerats på detta sätt. Arbetet borde få ta mycket längre tid och fått vara föremål för många inom expertområdet. Förskargrupper borde ha fått uppdrag och tid i arbetet och olika utbildningscentra, som musikhögskolor och universitet, borde fått mycket större inflytande.

Men istället lyser okunskapen kraftigt igenom när man läser, sjunger och spelar från förslaget till kyrkohandbok för svenska kyrkan och det är tydligt att musikalisk expertis inte kan ha fått tillgång till detta i tillräckligt god tid. Och när man sedan läser och förstår att kritiken mot detta kyrkohandboksförslag har, från kyrkomusikerkollegiet och andra, varit massiv. Gång på gång efterfrågas högre kvalitet, mer tid, större förståelse för den kyrkomusikaliska traditionen och ett bättre och öppnare tillvägagångsätt. Att kyrkomusiken tas på allvar och att musikalisk expertis får delta i arbetet och själva leda arbetet med kyrkomusiken borde vara självklart.

Och varför kan inte arbetet få ta den tid som det behöver? Varför har man så bråttom att framställa en ny kyrkohandbok att man är beredd att offra kvalitet och delaktighet? Risken är att många utbildade kyrkomusiker i vår kyrka kommer att vägra använda en så musikalsikt illa utformad kyrkohandbok.

Nej, kyrkomusikaliskt sakkunniga måste få komma till tals och få ett mycket större deltagande i processen och den kyrkomusikaliska traditionen måste tas på mycket större allvar.

Vi avvisar alltså förslaget till kyrkohandbok för svenska kyrkan (2016) och anser att processen inte har varit tillfredsställande. Vi menar att arbetet med en ny kyrkohandbok måste börjas om och expertgrupper måste tillsättas och tas på allvar.

ii. Teologiska invändningar.

Det är viktigt att kyrkan står fast och rakryggad i sin tro och tradition. Det är den som burit henne genom olika tider genom hennes historia och utan den hade hon antagligen gått under av förföljelse och inre stridigheter. Genom bekännelsen till vår Herre, Jesus Kristus, blir kyrkan en kyrka.

När Jesus frågar sina lärjungar vilka de säger att han är, svarar s:t Petrus: "Du är Messias, den levande Gudens Son" och när s:t Tomas får se och röra vid Jesu sår, efter Herrens uppståndelse brister han ut i orden: "Min Herre och min Gud!" Detta är bekännelsen som vi anser att kyrkan måste stå fast i. Jesus gudom har genom kyrkans historia bekänts genom att erkänna honom som "Kristus", "Herre och Gud".

Vi är därför mycket kritiska till att ordet *Herre* har blivit fakultativt i nattvardsbönens församlingsproklamation – *din död förkunnar vi, Herre...* Detta kan tolkas som ett medvetet försvagande av Kristi gudom eller enbart en förändring för att följa världsliga och politiska strömningar i samhället. Vi kommer att ta upp kritik mot det inkluderande språket senare.

Många av de nya texterna och bönerna har fått stark kritik för att i (2012) varit så teologiskt tveksamma att man var tvungen ändra på dem i (2016) och vi vill därför väcka frågan, hur teologiskt kompetent kommittén från början kan anses har varit om dessa fel kan slinka igenom i ett förslag som ska ut i hela landet. Arbetet att ta fram dessa nya texter måste ju har varit så bristfällig och illa skött att tydliga teologiska brister inte upptäkts. Vad ger det för signaler om vår kyrka? Vi anser dock att det fortfarande finns mycket att invända mot och att förändringarna i förslaget (2016) inte alls är tillfredsställande.

Dessutom måste tilläggas att många av de prövade texterna i (2012) nu har blivit invanda och att det kan vara svårt att acceptera dessa förändringar hur teologiskt tveksamma originalet än är. Hade det inte varit bättre att göra ett gott arbete innan man sände ut förslaget till församlingarna runt om i landet?

Nej, istället måste man i efterhand ändra tveksamma men redan inarbetade texter. D seriens *O, Guds lamm 5* (huvudvolym, sid 109) är kanske det tydligaste exemplet. Den kunde, i och med att *qui tollis peccata mundi, miserere nobis* saknades, inte vara ett fullvärdigt *Agnus Dei* och därför ändrade man det. Trots att kunskapen om vår kyrkliga tradition och teologi från början borde ha varit så pass grundläggande att detta skulle kunna undvikas innan (2012) skickades ut.

Faktum är att samma series *Helig 3* (huvudvolym, sid 88) inte heller kan anses vara ett riktigt *sanctus*. Det är på sin höjd en, i och för sig väldigt fin, änglasång, som säkert passar utmärkt för barnkörens framträdande i högmässan, men det är inget *sanctus.* Var är *benedictus qui venit in nomine Domine*? Och var är *hosanna in excelsis*?

Förbön begravning 2 (huvudvolym, sid 204) har också den ändrats till att få en teologisk tveksam text. *Hjälp oss att se vår synd* samt *låt oss utan oro få lämna detta livet* är två förändringar som vi vänder oss emot. Det är väl inte tillräckligt att bara *se vår synd* men

nödvändigt att *dö* från den samma. På samma sätt är det inte lika viktigt att *dö utan oro* än att vara *rätt beredda.*

Vi är kritiska till användandet av att ordet *brustenhet* i syndabekännelsen. I bön om förlåtelse 4 (huvudvolym, sid 44) ber man om förlåtelse för att man *brustit i kärlek* och vi anser att vi kan be om förlåtelse för något vi brutit men inte något vi brustit i. Dessutom har ordet *brista* en oklar betydelse. När vi syndar byter vi mot Guds vilja, inte brister i kärlet. Vi vill också kunna behålla det positiva i ordet *brista,* som när man brister ut i t.ex. sång och glädjerop. Vi menar alltså brister inte är en synd, men att bryta mot Guds vilja är det.

Vi är också kritiska till ytterligare följande förändringar:

Så lyder bibelns ord (Huvudvolym, sid 62). Det kan sägas vara en självklarhet att det är bibelns ord vi läser, det är inget kontroversiellt och inget som kräver en bekännelse. Men att bibelns texter är Herrens ord är en bekännelse, som kyrkohandboksförslaget vill göra fakultativ. Det ser vi allvarligt på.

Upplyft era hjärtan – Öppna era hjärtan (huvudvolym, sid 82). Traditionellt heter det *sursum corda* och en tydlig referens till att vi ska ställa oss upp. Det är heller inte så att ordet *upplyft* är särskilt svårbegripligt. Dessutom har *öppna era hjärtan* fått en illa skriven melodi (musikvolym, sid 47) där betoningen på ordet *öppna* hamnat på den sista stavelsen. Detta är ett ytterst svårbegripligt och indikerar tydligt på att kommittén sakna musikalisk kunskap.

Allena Gud – Livets Gud (huvudvolym, sid 82). Ändringen fungerar inte textmässigt och texten indikerar att *sursum corda* skulle specifikt riktas mot livets Gud. Det är heller inte så att ordet *allena* är särskilt svårbegripligt.

Kalk – bägare. Här får man direkt association till en bägare på en snabbmatskedja. Det är heller inte så att ordet *kalk* är särskilt svårbegripligt.

De nya, kortare, inledningarna till prefationerna - "Du skapare, som ger liv åt allt". Ger Gud verkligen liv åt allt? Ger Gud liv åt synd, lögn, hat, ilska? Nej!

Sanctus i serie C och D – Här ingår orden "Ära åt Gud i höjden" (Serie C) resp. "sjunger samma lovsång" (Serie D). Detta bidrar till en hopblandning med gloria-texten som bara förvirrar och visar på en massiv okunskap av kommitén. Vi vill att *sanctus* och alla de andra mässatsena ska behålla sina ursprungliga texter och att vi lämnar andra påhitt därhän.

Allmän kritik mot nattvardsbönerna:

Vi är kritiska till att många nattvardsböner inte har en tydlig koppling till realpresensen. Det är viktigt att inte bara instiftelseorden markerar detta att brödet och vinet sammankopplas till den himmelska gåvan, utan att också nattvardsbönerna får understryka detta på ett tydligt sätt. Det är dock så att bara ett fåtal nämner att brödet och vinet blir Kristi kropp och blod (nattvardsbönerna 1, 5, 6, 7, 9) och i 7 av nattvardsbönerna saknas realpresensen helt.

Nattvardsbön 3 måste bestämt kritiseras av två anledningar: Först för att det på två ställen nämns "kärlekens hemlighet". Vi hävdar att det knappast finns några belägg för att kärleken skulle vara hemlig. Den är ju, i Kristus, uppenbarad! Nästa kritik är att bönen känns onödigt flummig och poetisk med orden " bär och uppfyller universum".

Vi avvisar alltså förslaget till kyrkohandbok för svenska kyrkan (2016) och anser att det inte håller teologiskt.

iii. Språkliga invändningar.

Det måste ställas höga krav på kyrkohandbokens språk. Å ena sidan vill vi att språket ska kännas "kyrkligt", högtidligt, vackert, klart, tydligt och behagligt. Å andra sidan ska det vara förståeligt och inte för omodernt. Det kyrkliga språket måste inte vara helt likt det vi använder till vardags, men inte heller helt olikt. Gamla former och grammatiska förlegade regler kan plockas bort, om det upplevs väldigt främmande.

Frågan är ju hur mycket vi måste röja av det gamla och invanda för att bli begripliga och hur moderna ord måste vi använda för att inte bli mossiga. Vi menar att kyrkohandbokskommittén har varit för vårdslös i bortplockandet av gamla invanda ord och följt de rådande politiska vindarna på ett allt för långtgående sätt. Dessutom har en del texter och böner blivit otydliga och ibland till och med pekorala och löjliga.

Vi anser också att kyrkohandboken i alldeles för hög utsträckning använder sig av känsloord. Framförallt det ordet *kärlek* blir ofta löjligt ofta använt.

Ett exempel på otydlighet är bönen 8 vid begravningsgudstjänst (huvudvolym, sid 223) där man ber att vi är inför Gud *med allt som blev annorlunda.* Man kan fråga sig – annorlunda än vad då? Meningen är helt klart ofullständig. Det hade varit önskvärt om bönen hade haft ett tydligare himmelshopp istället för att säga att *NN levt och funnits.*

Ett annat exempel är det förändrade namnet på *kyrie eleison*, som nu heter *kristusrop.* Det kopplas inte längre tydligt ihop med den blinde mannens rop om förbarmande, utanför Jerikos port utan får ett luddigt namn, som antingen anger att det är Kristus som ropar, vi som ropar på eller till Kristus. Vad detta rop är är, också det, otydligt. (Jämför gärna namnet *Hallelujarop.*) Dessutom går man ifrån kyrklig tradition och samhörighet med kyrkorna i världen, vilket är olyckligt nu när flyktingströmmarna för hit kristna från de katolska och östliga kyrkorna.

Det tycks om att kyrkohandbokskommittén ibland nästan dumförklarar den gudstjänstfirande församlingarn och menar att gemene man inte förstår de gamla orden, som *upplyfta, allena, beder* och *kalk.* Samma tolkning kan göras när den gamla optativformen i välsignelsens *välsigne, bevare, vände* och *give* kan ändras. Det nya alternativet ändrar ju också meningen av den aronitiska välsignelsen från att vara önskande till att bli konstaterande. Ett nästan självklart alternativ hade varit *må välsigna, må bevara, må vända* och *må giva/ge.*

Vi är också kritiska till att gamla översättningen av Herrens bön är bortplockad. Den är mer känd bland kyrkans äldre medlemmar.

Allmän kritik mot det "inkluderande språket".

Vi menar att det finns stora fördelar att inte utesluta människor i kyrkans böner och texter - att t.ex. kalla församlingen för *syskon* eller *vänner* istället för *bröder*. Men vi upplever att man, i kyrkohandboksförslaget (2016), hellre velat följa politiska ideologier och strömningar än bibeln och den kristna läran och traditionen. Jesus kallar Gud för Fader, inte för att han vill

likna honom med någon jordisk pappa, som någon liknelse eller metafor, utan för att Gud är vår Fader i ordets rätta betydelse.

Vi vänder oss därför emot att man i nattvardsbönen 6 läser "du som är en fader och moder för oss". Gud är vår Fader och Maria är vår moder. Liknelsen med Gud som vår fader och moder blir då starkt förvirrande och inte alls breddande av gudsbilden.

Vi vill på samma sätt också gå tillbaka till den gamla texten i *sursum corda* "Allena han är värd vårt tack och lov." Delvis för att den nya är upprepande av ordet "Gud" och att förändringen är klåfingrig och politisk.

Inledningsord 4 är ytterligare ett exempel på när man ersatt *han* med *Gud*. Gud känns opersonlig och inledningsordet får för mycket upprepning av ordet *Gud*.

Vi vänder oss alltså inte emot att människor ska inkluderas i språket, utan snarare på hur ändringarna ser ut och hur de följer dagens politiska strömningar. Vi avvisar förslaget till kyrkohandbok för svenska kyrkan (2016) och anser att det inte håller språkligt.

iv. Kyrkomusikaliska invändningar.

Vi har en lång musikalisk tradition i kyrkan, som vi är stolta över och som är värd att bevara. Det betyder inte att ny musik och nya toner inte får skrivas, tvärtom! Nykomponerad musik är också otroligt viktigt för kyrkan. Hon har alltid varit full av ny och fantastisk musik i kombination till det gamla och välbeprövade.

Dock måste det påpekas att även om våra församlingar på lokal nivå kan översvämmas av musik av olika stil och kvalitet, så måste ett centralt och viktigt dokument, som kyrkohandboken, genomsyras av musik som är i enlighet med vår kyrkomusikaliska tradition och som inte spretar iväg eller känns oseriös. Den måste vara väl genomarbetad och ha tydlig förankring i vårt ursprung. Den får inte strida mot kyrkomusikalisk vetenskap eller kännas amatörmässig utan vara av hög kvalitet. Med detta menas inte att amatörer eller icke-kyrkomusiker inte skulle få framträdande i vårt gudstjänstliv.

Ett att de tydligaste exemplen på hur illa komitten måste känna till den kyrkomusikaliska traditionen är de nya förbönerna i de kyrkliga handlingarna: Förbön dop, förbön vigsel 1 och förbön begravning 1 (musikvolym, sid 290, 293, 298). Att man valt att skriva i fri kantilation är förstås bra, så att sångaren lättare kan följa texten. Men tonsättningen har ytterst märkliga harmoniseringar, en överdrivet pekoral melodi som känns patetiskt kvasi-gregoriansk.

Exempelvis kan vi ta förbön, begravning 1 (musikvolym, sid 298) och ställa några musikrelaterade frågor. Varför har man valt am6/g i första raden? Hur kommer det sig att man lagt till nionde tonen i c-dur-ackordet på tredje raden, en mycket otypiskt och menlös färgning som inte alls passar in och får en snarare att tänka på en dålig ballad från 90-talet? Samma sak gäller alla add-nio-ackord i förbönen. Dessutom kan man fråga sig varför man inte valt att skriva skaftlösa noter, när man gjort det i prefationerna i serie A (musikvolym, sid 48-89).

Det är, för oss, tydligt att den kyrkomusikaliska traditionen måste värnas och den är i fara om detta förslag godtas. Vi undrar varför saker ur serie A har strukits från (1986) till exempel *Allena Gud i himmelrik.* Varför uppmuntrar inte kyrkohandbokskommittén till sjunget *Vår Fader* eller *Credo* och varför har sjungna psaltarpsalmer kommit på tal?

Valet av den nyskrivna musiken öppnar för andra frågor att ta upp. Svenska kyrkan formligen väller av kompetenta och duktiga kompositörer. För att inte tala om den kreativitet som varje vecka tar sig uttryck i ny kyrkomusik. Trots detta har kyrkohandbokskomitten, av outgrundlig anledning valt att endast lyfta fram tre personer. Vi vill inte alls kritisera det jobb de har lagt ner, inte heller den musik de har skrivit. Men det är ytterst förvånande att inte fler fått komma till tons. Det är även obegripligt att man valt hela mässor från dessa tre personer.

Hade mer tid getts hade kompetenta musiker från t.ex. kungl. musikaliska akademien, föreningen svenska tonsättare, Sveriges musikhögskolor och bland domkyrkoorganisterna och övriga kyrkomusiker fått utgöra en kommitté där tonsättare runt om i vår stora kyrka kunnat skicka in förslag. Man hade, med god sakkunskap och erfarenhet, låtit små enheter testa musiken och sammanställa ett förslag för kyrkohandbokskommitté, så att den inte måste lita på sin egen okunskap i området.

Med god forskning hade resultatet kunna bli mycket bättre än det vi ser nu och musikvolymen ser ut att ha gjorts med allt för lite tid. Det förslag vi har fått testa lever inte upp till det man kan förvänta sig och vi hade velat ha ett mycket mer genomarbetat förslag.

Vi vänder oss emot de nya texterna i prefationens inledning och avslutning och att man delat upp varje perfation i tre delar. Det är svårt att läsa, onödigt att ha så många alternativ. Det finns, i musikvolymen, serie A och B, inte en enda prefation som man inte måste bläddra i. Prefationernas nya avslutning är också onödigt lik de gamla och vi undrar varför man har valt två avslutningar. Vi rekommenderar att man behåller den gamla inledningen och avslutningen och stryker de nya.

Här skulle man kunna kritisera enskilda delar i den gamla och nyskrivna musiken, men vi vill hellre avvisa all ny musik i kyrkohandboksförslaget (2016) och vi menar även att förändringarna i den gamla musiken är klåfingrig och dåligt gjord. Vi ser hela förslaget som ett hastverk.

Vi avvisar alltså förslaget till kyrkohandbok för svenska kyrkan (2016) och anser att det inte håller kyrkomusikalsikt.

v. Det som saknas i kyrkohandboksförslaget

Nu när vi har ett förslag till ny kyrkohandbok för svenska kyrkan, är det ju också viktigt att inte bara bedöma produkten utan att också ser vad som hade kunnat finnas med, men saknas. I och med att vi anser att arbetet med att ta fram kyrkohandboksförslaget är så undermåligt menar vi också att en bättre arbetsmetod, med god forskning och många sakkunniga, hade kunnat ger svar på vad som saknas i detta förslag. När okunnigt folk tar sig an en uppgift kan man förvänta sig att viktiga saker glöms bort.

Den kritik, som framförts tidigare, tyder på att många sådana ting kan påvisas och det tyder på att kyrkohandbokskommittén är genuint ointresserad av att utreda om så är fallet. Men även vi, som står bakom denna remiss, upptäcker många saker som fattas och som en ny kyrkohandbok skulle kunna innehålla.

Det mest akuta är forskning, sakkunskap och traditionsanknytning och det är aspekter som vi skrivit om tidigare, men som formligen lyser igenom hela förslaget. Att det i stort saknar grund i både musikvetenskapen och den kyrkliga traditionen. Vi kan heller inte förvänta oss nått annat när expertis aktivt hållits utanför processen. **Detta trots att ärkebiskopen lovat kyrkomusikaliskt sakkunniga och musikaliska intresseorganisationer fullt tillträde i arbetet.**

Det löfte som gavs efter uppropet från kungliga musikaliska akademien, domkyrkoorganisternas förening, föreningen svenska tonsättare, kyrkomusikernas riksförbund, Sveriges kyrkosångsförbund år 2014, som över 1000 personer skrev på har svikits och det är allvarligt och kan inte ses på något annat sätt än ett spott i ansiktet på svenska kyrkans engagerade kyrkomusiker och kyrkomusikaliskt intresserade medlemmar.

Men det finns många frågor som kommer upp när man läser kyrkohandboksförslaget (2016) vad gällande det som saknas där. Jag har tagit upp högmässans gloria-sats och *allena Gud i himmelrik* men man kan också fråga sig varför inte hela *missa de angelis* finns med nu när *gloria* från samma mässa är tillbaka. Samma sak varför *tonus ferialis* är bortplockad. Varför finns inte gamla översättningen på *Herrens bön* och varför finns inget sjunget alternativ på den samma, både nya och gamla översättningen? Varför finns inte sjungna psaltarpsalmer med i förslaget och varför finns inte en tydligare funktion för dessa angiven i högmässan, sjungna eller lästa? Varför finns inte prästens ord *Trons mysterium* innan nattvardsbönens församlingsproklamation – *din död förkunnar vi, Herre* som ett fakultativt alternativ och varför finns inget sjunget alternativ till prästens *genom honom och med honom och i honom* i nattvardsbönen 6 (huvudvolym, sid 96)?

Vi avvisar alltså förslaget till kyrkohandbok för svenska kyrkan (2016) och anser att det finns för många saker som fattas av oklara anledningar.

vi. Vårt förslag till kyrkohandbokskommittén

Slutligen vill vi alltså föreslå kyrkohandbokskommittén att förslaget till kyrkohandbok för svenska kyrkan (2016) inte godkänns och att vi ser en återgång till den svenska kyrkohandboken (1986). Alternativt att ett tillägg till kyrkohandboken ges ut, som under en tidsperiod på ca: 10 år beprövas och utvärderas. Detta tillägg bör inledas med ett gediget och transparant arbete med teologisk och kyrkomusikalisk expertis, så att tillägget kan behandlas så rättvist som möjligt.

Vi vill att kyrkohandbokskommittén medge sitt misslyckande och att den påbörjar en ny process där sakkunniga får fullt tillträde. Vi värderar kvalitet högre än tid och det är något som kyrkohandbokskommittén bör ha som genomgripande motto. Annars riskerar en ny kyrkohandbok att splittra kyrkan och de olika yrkesgrupperna inom kyrkan. Detta gynnar inte våra medlemmar och frivilligt engagerade, som vi värderar så högt och det gynnar inte Guds rike på jorden.

***Mika Lidén**, organist, Sollefteå-Boteå pastorat*

Brevet har också följande undertecknare:

*f. **Henrik Domeij**, komminister, Sollefteå-Boteå pastorat*
*f. **Rolf Öhlén**, komminister, Sollefteå-Boteå pastorat*
***Elisabeth Grafström**, komminister, Sollefteå-Boteå pastorat*
*f. **Bengt Sandström**, komminister em, Sollefteå-Boteå pastorat*
*f. **Lars Eriksson**, kyrkoherde em, Boteå församling samt komminister em, Sollefteå-Boteå pastorat*
***Ulla-Marie Nilsson**, kantor, Sollefteå-Boteå pastorat*
***Erland Melander**, fd. kantor, Sollefteå-Boteå pastorat*
***Per G. Blind**, kantor, Jörn-Bolidens församling*
***Helena Holmlund**, kyrkomusikerstudent på masterprogrammet vid Musikhögskolan i Piteå*
***Anna Hellström**, kyrkorådsledamot, Ådals-Liden Junsele Resele Eds pastorat*
***Mauritz Johansson**, kyrkokorist och kyrkofullmäktigeledamot, Sollefteå-Boteå pastorat*
***Martin Nilsson**, kyrkokorist och kyrkorådsledamot, Sollefteå-Boteå pastorat*
***Marie Karlsström**, kyrkokorist, Sollefteå-Boteå pastorat*
***Anders Östlund**, kyrkokorist, Sollefteå-Boteå pastorat*